

سبک زندگی از نظر اسلام

محمد تقی صرفی پور

بعد از حمد و سپاس خداوند حکیم و درود و صلوات بر سرور انبیاء حضرت محمد مصطفی و اهل بیت طاهرینش

اسلام کامل ترین دین و قرآن کریم جامع ترین کتاب آسمانی است. یعنی هر مسلمانی میتواند راه درست زندگی کردن را از اسلام بدست بیاورد و از آسیبها در امان بماند و زندگی سعادت‌مندی داشته باشد.

اما عملاً اینگونه نیست و ما شاهد افزایش و گسترش آسیبهای مختلف اجتماعی و اخلاقی و سیاسی و غیره در کشور اسلامی خودمان هستیم.

افزایش آمار طلاق و پایین آمدن آمار ازدواج، افزایش افراد مجرد، افزایش آمار خودکشی، افزایش پرونده های دادگستری و افزایش نزاعهای مختلف و کم شدن مهر و محبت به هم. افزایش بیماری ها بطوری که در سرطان معده در دنیا اول هستیم! افزایش اسراف و کم شدن صرفه جویی. ارزش یافتن شهرتهای کاذب و کم ارزش شدن علم و دانش و اخلاق و...

این مساله به ما می فهماند که ما در بعضی موارد از مسیر اسلام منحرف شده ایم. مثلاً در مساله بسیار مهم ازدواج عملاً از اسلام دور شده ایم و به رسم و رسومات بی پایه عمل می کنیم لذا آمار ازدواج پایین می آید و جوانها از ازدواج خوششان نمی آید چون از پس هزینه آن بر نمی آیند. در مساله غذا خوردن باز از اسلام دور شده ایم. و آداب غذا خوردن اسلامی را معمولاً انجام نمی دهیم. و غیره

در این کتاب به ابعاد مختلف سبک زندگی اسلامی پرداخته شده است.

تابستان 1400. کرمانشاه

خانواده در اسلام

نهاد خانواده از مقدس ترین نهادها و بناهایی است که در کره زمین وجود دارد. خانواده محور همه تلاشها و فعالیتهای بشر است. همه وزارتخانه‌ها برای خدمت رسانی به خانواده تشکیل شده و کار می‌کنند. مجلس و قوه قضائیه و دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌ها حتی حوزه‌های علمیه برای خدمت به خانواده فعالیت می‌نمایند.

خانواده دارای سه رکن اساسی است. پدر، مادر و فرزندان.

هر کدام از این سه رکن وظایفی به گردن دارند که اگر درست انجام دهند خانواده به سعادت می‌رسد و اگر خانواده‌ها خوب عمل کنند، جامعه هم سعادتمند خواهد بود. برعکس اگر خانواده‌ها متزلزل شوند جامعه نیز دچار تزلزل خواهد شد.

رعایت حقوق همسر

تقریباً اکثر انسانها ازدواج می‌کنند و سالهای سال را با همسرانشان بسر می‌برند. این اجتماع کوچک خانواده که از دونفر شروع شده و با تولد احتمالی فرزندان کمی بزرگتر می‌شود، نیاز به رعایت قوانینی دارد تا دچار آفتها نشود و همچنان مانند روز اول مستحکم، به مسیر خود ادامه دهد.

«از نشانه‌های پروردگار آنست که همسری از جنس خودتان خلق کرد تا با او به آرامش برسید»⁽¹⁾

از این آیه می‌فهمیم که عالترین هدف زوجیت، انس و الفت و مهربانی بین دو زوج می‌باشد. و این هدف در حیوانات نیست.

از این انس و الفت بین زن و شوهر است که روابط خویشاوندی و نسب را در میان انسانها برقرار می‌کند و خانواده‌ها بوجود می‌آیند و از روابط بین خانواده‌ها، زندگی اجتماعی و تمدن حاصل می‌شود. آنجا که هدف از بوجود آمدن اجتماع را این گونه بیان می‌کند:

1. سوره روم، آیه 21.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ».

«ای مردم! ما شما را از زن و مرد آفریدیم و شما را خانواده‌ها و قبیله‌ها و طائفه‌ها قرار دادیم تا بدانید که گرامی‌ترین شما نزد خدا، باتقواترین شماست.»

که در این آیه شریفه، هدف از خلقت انسانها و تشکیل خانواده‌ها و جوامع را، معرفت به این نکته که هر که تقوایش بیشتر است، در نزد خدا گرامی‌تر است، می‌داند.

بعضی خانواده‌ها شجره طیبه‌ای هستند که افراد بزرگواری را تربیت کرده و همه‌گی به خدمت به جامعه مشغول هستند همانند شجره اهل بیت و شجره علماء و افرادی که فرزندان‌شان دانشمند، معلم و طبیب. مهندس و بازاری متدین و روستایی متعهد نظامی با تقوا و غیره هستند. و متأسفانه بعضی از خانواده‌ها شجره خبیثه‌ای هستند که اکثر یا همه اعضای خانواده شرور و فاسد و ضد جامعه می‌باشند. همانند شجره بنی‌امیه و خانواده‌هایی که فرزندان‌شان قاچاقچی و دزد و فاسد و جنایتکار می‌شوند.

در دین اسلام زن جایگاهی برابر با مرد دارد. همانطور که اگر مرد، عمل صالح انجام دهد و تقوا پیشه کند، رستگار است. زن نیز چنانچه پرهیز از گناه بکند، سعادتمند خواهد شد.

سه دلیل بر این مطلب (تساوی زن و مرد در دین اسلام) وجود دارد:

- 1 - با توجه به اینکه ارزش هر انسانی به روح است، مرد وزن بودن نسبت به جسم معتبر است ولی روح مذکر و مؤنث ندارد. پس حقیقت انسان، نه مذکر است و نه مؤنث.
- 2 - مرد وزن بودن در ارزشها و ارزشمندها اثری ندارد. مثلاً آیاتی که علم را ارزش می‌داند و جهل را ضد ارزش، ایمان را ارزش می‌داند و کفر را ضد ارزش، عزّت و ذلّت، سعادت و شقاوت، فضیلت و رذیلت، حق و باطل، صدق و کذب، تقوی و فجور، اطاعت و عصیان، انقیاد و تمرد، غیبت و عدم غیبت، امانت و خیانت را بعنوان مسائل ارزشی و ضد ارزشی می‌داند، هیچکدام از این اوصاف نه مذکرند و نه مؤنث، زیرا موصوف این اوصاف، هرگز بدن نیست.
- 3 - در خطابات الهی هم، ذکورت و انوشت اثری ندارد. مانند: «کل امرء بما کسب رهین»⁽¹⁾

1. سوره طور، آیه 21.

هر کسی در گرو عملش است.

«لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى» انسان فقط نتیجه تلاش خود را می‌بیند.

«أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى»

من (خدا) عمل هیچ کسی را چه زن و چه مرد، ضایع نمی‌کنم.

و در مواردی که قرآن کریم با صراحت نام زن و مرد را می‌برد، علتش آنست که می‌خواهد افکار جاهلی قبل از اسلام را تخطئه کند. زیرا آنها عقیده داشتند که عبادت و فضائل مال مردهاست و بین زن و مرد فرق است.⁽¹⁾

فرقی بین زن و مرد در عمل و پاداش نیست

با تفحص در قرآن در می‌یابیم که در عبادت و عمل صالح و پاداشها فرقی بین زن و مرد نیست . از جمله:

(انّ المسلمين والمسلمات والمؤمنين والمؤمنات والقانتين والقانتات والصادقين والصادقات والصابرين والصابرات والخاشعين والخاشعات والمتصدقين والمتصدقات والصائمين والصائمات والحافظين فروجهم والحافظات والذاكرين الله كثيراً والذاكرات أعدّ لهم مغفرةً وأجرًا عظيمًا).⁽²⁾

«همانا مردان مسلمان و زنان مسلمان، مردان عابد و زنان عابده، مردان راستگو و زنان راستگو، مردان صبور و زنان صبور، مردان خاشع و زنان خاشعه، مردان صدقه دهنده و زنان صدقه دهنده، مردان روزه‌دار و زنان روزه‌دار، مردان حفظ کننده اندامهای خود از حرام و زنان حفظ کننده، مردان بسیار ذکر گوینده و زنان ذکر گوینده، خداوند برای آنان آمرزش و پاداش عظیمی آماده نموده است.»

و یا در آیه:

«لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ».⁽³⁾

«نصیب مردان و زنان آنچه‌چیزی است که آنرا کسب می‌کنند.»

و یا در آیه:

«مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا

1. زن در آئینه جلال و جمال الهی.

2. سوره احزاب، آیه 35.

3. سوره نساء، آیه 32.

كَانُوا يَعْمَلُونَ»⁽¹⁾

هر مرد وزن مؤمنی که عمل صالح انجام دهد، ما به او زندگی پاک و بهترین پاداش را به اعمال آنها می‌دهیم.

و یا در آیه:

«يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»⁽²⁾

روزیکه (قیامت) می‌بینی نور مردان و زنان مؤمن، در پیش رو و سمت راستشان روشن می‌باشد. امروز بشارت باد بر شما به بهشتی که نه‌ها از زیر آنها جاری است و همیشه در بهشتند و این همان رستگاری عظیم است.

نماینده زنان در حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله

«روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله در جمع اصحاب و یاران نشسته بودند که اسماء بنت یزید انصاری، به حضور پیغمبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: من نماینده زنان هستم تا از شما سؤالی بپرسم، و این فقط سؤال زنان انصار و مدینه نیست بلکه هیچ زنی در شرق و غرب عالم نیست مگر اینکه وقتی سؤال مرا بشنود، آن را می‌پذیرد. پس من در حقیقت نماینده همه زنان عالم هستم! پدر و مادرم و خودم فدای شما ای رسول خدا.

حقیقتاً خداوند شمارا به پیامبری بسوی زنان و مردان مبعوث نمود، ما هم به تو و خدایت، ایمان آوردیم، و بدرستی که ما زنان، خانه نشین و در حجاب و محدود هستیم. غرائز جنسی شما مردها را برطرف می‌کنیم و فرزندان شما را بزرگ می‌نمائیم! آن وقت شما مردها چند امتیاز بر ما زنها دارید: شما در نماز جمعه و جماعت و عیادت مریضها و تشییع جنازه و حج پیایی و از همه بالاتر در جهاد شرکت می‌کنید! وقتی یکی از شما برای حج و عمره و جهاد، خارج می‌شوید، ما

اموال شما را حفظ می‌کنیم، لباسهای شما را می‌بافیم، بچه‌های شما را بزرگ می‌کنیم در حالی که در اجر و ثواب کارهای شما شریک نیستیم!

در این موقع حضرت با تمام صورت به اصحابش متوجه شد و فرمود: آیا شما تاکنون زنی این چنین دیده‌اید که به این خوبی مسائل دینش را پرسد؟

1. زنان مردآفرین، ص 22.

اصحاب گفتند: ما فکر نمی‌کردیم زنی به این مرتبه برسد!

سپس پیغمبر به طرف آن زن توجه کرد و فرمود: ای خانم! خوب بفهم و به همه زنان اعلام کن! بدرستی که خوب شوهرداری کردن زن و جلب رضایت شوهر و موافق او عمل نمودن، مساوی و معادل همه این کارهای خیری است که مردان انجام می‌دهند!

آن زن در حالی که زبان رابه لا اله الا الله بلند کرده بود نزد زنان برگشت.⁽¹⁾

سفارشات اسلام درباره زنان

اول: «عاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ».⁽²⁾

یعنی با خوبی با زنان معاشرت کنید.

مطلب فوق شامل مشارکت مرد باهمسرش در خدمات خانه و استحباب وسعت در خوردنی و آشامیدن و مسکن و لباس و دادن هدایای خوب دربرگشت از سفر و در اعیاد و گذشت از خطاهایش و اینکه مرد هم بالباس خوب و بوی خوش با همسرش روبرو شود و عدالت دربین زنان اگر چندهمسری باشد و ... می‌شود.

دوم: «وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ».⁽³⁾ و «وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ».⁽⁴⁾

یعنی برای اینکه مجبور شوند از حق خود دست بردارند به زنها سخت گیری نکنید و اذیت نرسانید

از امام صادق علیه السلام روایت شده که علت نزول آیه فوق آن بود که گاهی مردی عیال خود را می زد تا زن همه حقوق خود را اعم از مهریه و مخارج عدّه و غیره را حلال کند .

سوم: «فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتُّوهُنَّ أُجُورَهُنَّ»⁽⁵⁾.

یعنی هرگاه زنان شما بچه های شما را شیر می دهند، می توانند از شوهر مزد بخواهند .

چهارم: اسلام سفارش کرده که برای حضانت و نگاهداری اولاد مادران سزاوارترند وزن می تواند دختر را تا هفت سالگی و پسر را تا دو سالگی خود بزرگ نماید .

پنجم: «وَأَتَيْتُمْ إِخْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا»⁽⁶⁾.

1 . خانواده نمونه .

2 . سوره نساء، آیه 19.

3 . سوره طلاق، آیه 6.

4 . سوره نساء، آیه 16.

5 . سوره طلاق، آیه 6.

6 . سوره نساء، آیه 20.

یعنی مهر زن را باید مرد بدهد حتی اگر مهریه پوست گاوی پر از سکه طلا باشد!

ششم: «فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ»⁽¹⁾.

یعنی باید مرد، نفقه همسرش را بدهد.

هفتم: «وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا»⁽²⁾.

یعنی در صورت بروز اختلاف بین زن و مرد باید یک نفر از فامیل مرد و یک نفر از فامیل زن، جلسه بگیرند و اختلاف بین ایندو را حل کنند.

هشتم: «فَإِذَا مَسَاكُ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ»⁽³⁾.

یعنی با زنان خوشرفتاری بنمائید و از آنها نگه داری کنید و اگر می‌خواهید طلاق بدهید به آنها ظلم نکرده و حق آنها را بدهید.

نهم: «وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا»⁽⁴⁾.

یعنی اگر زنان از شوهر اطاعت نکردند و ناشزه شدند، آنها را نصیحت کنید و اگر باز هم تمکین نکرد، در رختخواب به او پشت کنید و اگر باز هم عصیان نمود، آنها را (باچوب مسواک) بزنید!

دهم: «عَلَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: زَنْ رِيحَانَةٌ اسْتَ نَه قَهْرْمَانَه ! پَس بَا اَوْ دَر هِر حَالِي مَدَارَا نَمَا وَمَصَاحِبِ خُوبِي بَا اَوْ بَاش تَا زَنْد گِيت صَفَايَا بَد.»⁽⁵⁾

یعنی باید با زن با کمال احترام و احترام رفتار کرد و بویید! نه آنکه در زیر دست و پا نرم کرد و کوبید!

یازدهم: طبق روایتی از رسول خدا صلی الله علیه و آله به زنان اجازه داده شده که اگر شویش به او نفقه نداد، بدون اجازه او باندازه مخارج از اموالش بردارد.

دوازدهم: جهاد را از زنان برداشته و بجایش آنها را به حجاب، نقاب، ستر و عفاف و حمل و رضاع .
تمشیت و تدبیر منزل فرمان داده است . که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: جهاد زن خوب
شوهرداری کردن است .

1 . سوره نساء، آیه 25.

2 . سوره نساء، آیه 35.

3 . سوره بقره، آیه 229.

4 . سوره نساء، آیه 34.

5 . من لایحضره الفقیه، ج 3، ص 556.

سیزدهم: در احکام نسبت به زنان تسهیلاتی در نظر گرفته که در هیچ دینی این چنین نیست . از
جمله قبول توبه زن مرتد، تسهیل در تطهیر بول کودک در حال شیرخوارگی، اجازه خوردن روزه
در رمضان نسبت به زن حامله یا شیردهنده، اینکه مسجد زن خانه اش است، نفقه فرزندان بر مرد
است نه زن و ...

چهاردهم: زن از دوران بارداری تا وضع حمل کند و دوران شیردهی را پشت سر بگذارد همه
اینها برایش حکم جهاد با دشمنان اسلام را دارد و اگر خدای نکرده در این فاصله بمیرد، شهید
محسوب می گردد .

پانزدهم: زن مسلمانی که خوب شوهرداری کند و بر سختیهای زندگی صبر نماید اجر شهدا را
می برد .

شانزدهم: به مردان تذکر داده شده که نیازهای عاطفی زنانشان را برآورده نمایند.

فاشفقوا علیهن و طیبوا قلوبهن⁽¹⁾

هفدهم: به مردان تذکر داده شده با همسرانشان مدارا نمایند. فدارها علی کل حال

هیجدهم: اگر زن رفتار نامناسبی داشت مرد عفو کند. وان جهلت غفرلها

نوزدهم: زنان امانت هستند. پس مرد خوب امانت داری کند. علی ع: انهن امانه⁽²⁾

بیستم: خدا رحمت می فرستد بر مردی که با زنش خوب برخورد کند. رحم الله عبدا احسن فیما بینہ
و بین زوجته⁽³⁾

یست و یکم: اکثر اهل بهشت زنان مستضعف هستند. اکثر اهل الجنة المستضعفین النساء علم الله
ضعفهن فرحمهن⁽⁴⁾

بیست و دوم: هر مردی که با خانواده خود خوب تا کند خدا عمرش را زیاد می کند. من حسن بره
باهله زاد الله فی عمره⁽⁵⁾

بیست و سوم: مردی که به زنش نیکی می کند کریم است و هر که به زنش اهانت کند لئیم است.⁽⁶⁾

بیست و چهارم: هر چه قدر ایمان مرد بیشتر شود علاقه اش به همسرش بیشتر می گردد.⁽⁷⁾

1 . مستدرک وسائل ص 251

2 . مستدرک ج 14 ص 251

3 . وسائل ج 14 ص 122

4 . وسائل ج 14 ص 121

5 . بحار ج 100 ص 225

6. نهج الفصاحه ص 318

7. وسائل ج 14 ص 9

بیست و پنجم: مهریه را نقدا پرداخت کنید تا زن هر چه دوست دارد با آن بخرد.

انا نتزوج النساء فنعطيهن مهرهن فیشترین ما شئن لیس لنا منه شیء.

بیست و ششم: دعا مرد به همراه خانواده اش مستجاب است. فان ابی اذا حزنه امر جمع النساء و الصبیان
ثم دعا و آمنوا⁽¹⁾

رفتارهای سازنده زن و شوهر

1- گفتگوهای اعضای خانواده باهم باید محترمانه باشد. بهم ابراز دوستی و محبت کنند. قول الرجل
للمراه انی احبک لایذهب من قلبها ابدا⁽²⁾

باید از کارهای نیکی که برای آنها انجام می گیرد از کننده کار تشکر کنند. وان اشکر لی
ولو الدیك⁽³⁾

2- زوجین و اعضاء خانواده هم را مسخره نکنند. بهم نق نزنند. با هم مجادله نکنند. از انتقاد تند از هم
دوری کنند.

3- لباس و آراستگی زوجین مهم است و باید هرد در مقابل هم آراسته ظاهر شوند. نشستن در
کنار هم آرا میبخش و باعث رحمت الهی است. پیامبر اعظم ص: جلوس المرء عند عیاله احبّ الی الله
من اعتکاف فی مسجدی. نشستن زن کنار شویش از اعتکاف در مسجد من در نزد خدا
بالا تر است.⁽⁴⁾

4- مرد در امور خانه با زنش همکاری کند که هم فایده دنیوی و هم اخروی دارد.

پیامبر اعظم ص: اگر مرد به زنش کمک کند پاداش پیامبرانی چون داود و یعقوب و عیسی را به او می‌دهند. و یکساعت کار در خانه مساوی عبادت فراوانی است.⁽⁵⁾

5- وقتی زن بیمار می‌شود نیاز به توجه بیشتری دارد و مرد باید خود را از او پرستاری کند.

6- خوب خرج کردن هم از جمله رفتار سازنده مرد می‌باشد. مرد باید با مدیریت صحیح نگذارد خیلی برای خانواده مشکل مالی درست شود مخصوصاً اگر دارا است بخل

1. کافی ج 2 ص 487

2. وسائل ج 14 ص 10

3. لقمان 14

4. آثارالصادقین ج 15 ص 293

5. بحار ج 101 ص 132

نورزد. پیامبر اعظم فرمود: از ما نیست کسی که از جهت مال و ثروت در وسعت باشد لیکن بر اهل و عیالش سختگیری کند.

و باز فرمود: عیال مرد اسیران او هستند. پس هر که خدا به او نعمتی داده باید مخارج اسیرانش را توسعه دهد والا ممکن است نعمتهایش گرفته شود.. امام کاظم ع فرمود: اسراف و سخت‌گیری در خرج نسبت به خانواده هر دو مکروه هستند. و امام رضا ع فرمود: سزاوار است مرد در مخارج اهل و عیالش توسعه دهد تا منتظر مرگش نباشند.⁽¹⁾

7- زن در حوادث سخت کاری شوهرش یا ور او باشد و شوهر را فقط برای روزهای راحتی نخواهد.

وقتی زندگی زهرای مرضیه را ورق می‌زنیم می‌بینیم در جنگ احد که علی ع مجروح شده بود این فاطمه بود که زخم‌های او را درمان می‌کرد و کوفتگی بدن علی ع را می‌زدود و حامی علی ع بود. درهمه جا و تا آخر عمر هیچگاه شوهرش را تنها نگذاشت.

8- خوش اخلاقی زوجین از مهمترین دلایل استحکام خانواده است. مردانی که عصبی هستند و زودرنج می‌باشند از زندگی لذتی نمی‌برند و همسر آنها از او در عذاب است!

همچنین زنانی که بداخلاق و زبان دراز و عصبی هستند کاری می‌کنند که شوهر از منزل فراری می‌شود.

خانمی شکایت کرده بود که مدتی است شوهرم با من حرف نمی‌زند و مخارج من را بوسیله مادرش می‌فرستد. وقتی علت این کار را از مرد پرسیدند جواب داد چون از دست بداخلاقی زن به تنگ آمده‌ام لذا با او قهر کرده‌ام.

گاهی بداخلاقی زوجین کار را به جاهای باریک می‌کشاند. در خبرها آمده بود که مرد بیست و دو ساله‌ای همسر خود را به این علت که او را خر صدا زده بود با چاقو کشت.

9- مسئله تربیت فرزندان به دوش هر دو می‌باشد و فقط به عهده پدر یا مادر نیست. از طرفی می‌فرماید: الجنه تحت اقدام الامهات. بهشت زیر پای مادران است. از طرفی فرمود: وای بر پدران در آخر الزمان! پرسیدند چرا؟ فرمود: فرزندان‌شان می‌خواهند کارهای خوب انجام دهند پدران مانع می‌شوند و انتظار دارند فرزندان آنها در پول درآوردن زرنگ

باشند. نه در عبادت و بندگی و کارهای خیر!

آسیب شناسی زوجین

1- عدم آگاهی زوجین از وظایف یکدیگر و جایگاه یکدیگر از عوامل اختلاف خانواده‌ها می‌باشد. مثلاً زن خود را شریک صددرصد شوهر می‌داند و اعتقاد دارد هر کاری شوهر می‌خواهد بکند باید با موافقت او باشد! زن در فکر تسخیر مرد است تا مرد همه کارهایش را با اجازه او انجام دهد. مردی می‌گفت چهار سال است زنم اجازه نمی‌دهد با مادرم ملاقات کنم!

همچنین مردانی هستند که خیال می‌کنند زن کلفت اوست و باید همه کارهای خانه را انجام دهد و اگر در یک مورد کم کاری کرد زن را محاکمه می‌نماید! در حالی که زن وظیفه کار کردن در منزل را ندارد حتی می‌تواند برای شیر دادن به کودک از شوهرش مزد درخواست کند.

2- هم‌شان نبودن زوجین یکی دیگر از آسیب‌هاست. فاصله مادی زیاد بین زوجین. فاصله تحصیلی زیاد. فاصله از جهت زیبایی. فاصله از جهت دینداری.

1. سوره احزاب، آیه 35.

2. زن و عدالت اجتماعی.

سنتهای ازدواج اسلامی در روایات

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله : من از دنیای شما، سه چیز را دوست دارم . عطر، همسرو نور چشمم نماز است .

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله : هر که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است و در نصف دیگر باید تقوا پیشه کند .

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله : بدترین مردان شما، عزبانند (مجردان) !

امام محمد باقر علیه السلام : دوست ندارم که دنیا و آنچه در دنیاست داشته باشم ولی یکشب بی همسر بخوابم .

آمده است که سه نفر زن نزد پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله آمدند . یکی از آنها گفت: شوهرم گوشت نمی خورد ! دیگری گفت: شوهرم بوی خوش استعمال نمی کند ! سومی گفت: شوهرم با زنش نزدیکی نمی کند .

رسول خدا صلی الله علیه و آله از خانه بیرون رفت و از روی غضب عباى خود را بر زمین می کشید . وقتی وارد مسجد شد، بر منبر بالا رفت و پس از حمد و ثنای الهی، فرمود: چرا عده ای از اصحاب من گوشت نمی خورند و بوی خوش استعمال نمی کنند و نزدیک زنان نمی روند؟ من گوشت می خورم . بوی خوش استعمال می کنم و بنزد زنان می روم و هر که سنت مرا عمل نکند از من نیست .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دور کعت نماز ازدواج کرده برتر است از هفتاد رکعت نماز فرد مجرد !

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که ازدواج کرده و خواب است در نزد خدا از مجردی که روزه بوده و شبها به عبادت مشغول است، برتر است .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه بخاطر فقر ازدواج نمی کند از ما نیست !

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه در ازدواجی واسطه شود، خدا به او نظر رحمت می کند .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دنیا متاع است و بهترین کالایش همسر صالح می باشد .

خواستگاری

حسین بشار می گوید: به امام باقر علیه السلام نوشتم که مردی دختری از فامیلم را خواستگاری کرده است . آیا شما صلاح می دانید، قبول کنیم؟

حضرت نوشت: اگر از دین و امانت داری او راضی هستی، قبول کنید .

نقل شده که بلال به خواستگاری دختری رفت و به پدر دختر گفت: اگر این دختر را به زنی، بمن می دهی، الحمد لله و اگر نمی دهی الله اکبر !

زفاف و عروسی

امام صادق علیه السلام : عروسی را در شب قرار دهید و در روز اطعام کنید .

امام رضا علیه السلام : از سفره عروسی بوی بهشت استشمام می شود .⁽¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هنگامیکه به عروسی دعوت می شوید با کندی بروید که در آنجا از دنیا یاد می شود و اگر به تشییع جنازه دعوت شدید، با سرعت بروید که در آنجا، آخرت بیاد می آید .⁽²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ولیمه فقط در پنج چیز مستحب است: ازدواج، ولادت، ختنه، حج و خرید خانه .⁽³⁾

علی علیه السلام: مهرها را سنگین نگیرید که باعث دشمنی می شود.⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: زنیکه قبل از عروسی، مهرش را ببخشد، خداوند برای هر دیناری، ثواب آزاد کردن یک بنده را به او می دهد.⁽⁵⁾

امام ششم علیه السلام: دزدها سه دسته اند. اول کسیکه زکات نمی دهد. دوم کسیکه مهر زنش را نمی پردازد. سوم کسیکه قرض کرده ولی قرضش را نمی پردازد.

علی علیه السلام: مهریه زنهارا زیاد نگیرید که باعث کینه و دشمنی می شود.⁽⁶⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: بهترین زنان امت، من آنانی هستند که مهرشان کم و صورتشان زیباست.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: کسیکه مهر زنش را ندهد، در نزد خدا زناکار محسوب می شود! و خدا در قیامت به او می گوید: بنده ام! کنیزم را برایت طبق عهدي حلال نمودم ولی تو به عهدي عمل نکردی! در این موقع خداوند حق زن را از مرد طلب می کند و از ثوابهای مرد به زن می دهد. و اگر همه حسنات مرد را داد ولی حق زن کامل نشد، خدا امر می کند مرد را به جهنم بیاوراند!⁽⁷⁾

1. اولین دانشگاه آخرین پیامبر.

2. میزان الحکمه.

3. میزان الحکمه.

4. بحار الانوار ، ج 103 .

5. بحار الانوار ، ج 103 .

6. بحار الانوار ، ج 103 .

7. میزان الحکمه .

ازدواج آسان

اسلام توصیه کرده که ازدواج را آسان بگیرید. مهریه پایین باشد و مهریه سنگین را عامل دشمنی و اختلاف می داند. و توصیه کرده که مرد حتما مهریه زنش را در صورت مطالبه او پرداخت کند و سفارش کرده درمخارج ازدواج به حداقل اکتفا گردد.

ولیمه ازدواج ساده باشد و در عروسی به رعایت مساله محرم و نامحرم اهمیت بدهیم که اگر اهمیت ندهیم مهمانی بجای مبارک بودن، نامبارک میشود.

از آوردن نوازنده و اختلاط زن و مرد در مراسم عروسی خودداری شود و به گفتن ذکر صلوات و اذکار الهی توصیه شده است.

اسلام برای تولد فرزندان سالم اسلام توصیه های مهمی کرده است»

فرموده که ازدواج فامیلی نکنید که فرزندان ضعیف متولد می شوند.

شرایط مناسب برای ازدواج

1-ایمان: زن و مرد هر دو باید ایمانشان خوب باشد و بی دین یا لاقید نباشند و مقید به رعایت احکام شرعی باشند.

2- خوش اخلاقی: باید همسری که انتخاب می کنیم اخلاقش اسلامی باشد. عصبی مزاج نباشد. مهربان باشد. سخاوتمند باشد. کینه ای نباشد. راستگو باشد. دور و نباشد و..

3- پاکدامنی: پاکدامنی همیشه ارزشمند بوده مخصوصا در زمان ما که گناه فراوان شده است. مرد وزن باید فقط به همسر خود بیاندیشند و محبت او را در دل داشته باشند. مخصوصا زن که باید با خواندن عقد، با خدای خودش عهد کند همیشه به شوهرش وفادار باشد و به شوهر خیانت نکند.

4- از نظر سنی و علمی و مالی و زیبایی هم شان هم باشند.

- حتما از ارواح مطهر امامان معصوم ع در امر بسیار مهم ازدواج کمک گرفته شود که اگر آنها توجهی به انسان بکنند ازدواج موفق واقع خواهد شد.

اسلام به ازدواج در ابتدای جوانی توصیه کرده که وقتی جوانی در ابتدای زندگی ازدواج کند باعث ناراحتی شیطان میشود بطوری که ابلیس فریاد می زند دینش را از من حفظ کرد! و دو رکعت نماز آدم متاهل از هفتاد رکعت نماز آدم مجرد برتر است.

و ازدواج باعث بدست آوردن نیمی از ایمان می شود و مجرد مورد نهی اسلام است و روایت شده اکثر اهل جهنم از مجردها هستند.

بعد از ازدواج

وقتی ازدواج سر گرفت، اسلام توصیه هایی دارد از شب زفاف گرفته تا زمان بارداری زن و بعد از تولد فرزند و دوران کودکی و نوجوانی فرزندان.

در مورد آمیزش زن و شوهر مستحبات و مکروهات در این مورد سفارش فرموده است.

مستحبات آمیزش عبارتند از:

- بسم الله الرحمن الرحيم گفتن هنگام آمیزش، زیرا باعث پرهیز ماندن از شیطان می شود.
 - از خداوند فرزندی پاک و مبارک و سالم طلب کند و این دعا را بخوانند:
 - «بسم الله الرحمن الرحيم الذي لا اله الا هو بديع السموات و الارض اللهم ان قضيت مني في هذه الليلة خليفه فلا تجعل للشيطان فيه شركاء و لا نصيباً و لا حظاً و اجعله مؤمناً مخلصاً مصفى من الشيطان و رجزه جل ثناؤك».
 - با وضو باشند، خصوصاً اگر زن حامله باشد.
 - قبل از آمیزش ملاعبه کردن.
 - در شبهای دوشنبه، سه شنبه، پنجشنبه و جمعه باشد.
 - در روز پنجشنبه به هنگام ظهر.
 - بعد از ظهر و عصر جمعه.
 - در مکان مستور باشند.
 - در زمانی که زن میل به آمیزش داشته باشد.
 - در شب اول ماه مبارک رمضان.
 - در هفته بعد از عروسی مستحب است زن از خوردن شیر، سرکه، خربزه و انار ترش پرهیز کند.
- (1و4و5)

مکروهات آمیزش عبارتند از:

- در شبی که ماه گرفته باشد.
- در روزی که خورشید گرفته باشد.
- در هنگام غروب آفتاب تا قرمزی هوا برود.
- در شب عید فطر و قربان.
- در سفر اگر آب برای غسل نباشد.
- آمیزش در حالیکه هر دو کاملاً عریان باشند.
- در حال احتلام قبل از غسل، بلکه در صورتی که بدون فاصله چند بار آمیزش صورت گیرد،

اشکالی ندارد و مکروه نیست.

- آمیزش در حالی که بچه‌ای ناظر آنها باشد.

- آمیزش مقابل قبله.

- آمیزش پشت به قبله.

- در کشتی.

- در زیر آسمان.

- بعد از غذا و با شکم پر.

- در حال ایستاده.

- در زیر درختی که میوه می‌دهد.

- دستمال نظافت مرد و زن یکی باشد.

- روی پشت بام.

- به همراه داشتن یا در دست داشتن انگشتری که ذکر خداوند در آن نوشته باشند و یا چیزی از

آیات قرآن بر آن نوشته باشند.

اسلام به داشتن فرزندان متعدد در هر خانواده سفارش کرده است و زنانی که بچه‌ها هستند را برای

ازدواج بر زنان عقیم ترجیح داده است.

وظایف اخلاقی شوهر نسبت به زن

- 1- مهرورزی و محبت
 - 2- بیان و ابزار عشق
 - 3- حمایت از همسر
 - 4- ایجاد زمینه دلگرمی
 - 5- معاشرت خوب
 - 6- همانندی در زندگی
 - 7- وقت گذاری برای همسر
 - 8- پاکدامنی و عفت شوهر
 - 9- گذشت و تحمل و مدارا
 - 10- احترام به همسر و فامیل های او
 - 11- عدم بهانه جویی و ایراد گیری
 - 12- عیب جویی نکردن
 - 13- به حرف بدگویان ترتیب اثر ندادن
 - 14- لغزش هایش را ندیده گرفتن
 - 15- تنبیه نکردن
- و ...

وظایف اخلاقی زن نسبت به شوهر

- 1- اطاعت همراه با عشق و انگیزه
- 2- دوست داشتن و محبت کردن
- 3- خوش رفتاری با همسر
- 4- دلداری دادن به شوهر
- 5- سپاسگزار بودن
- 6- حفظ حجاب عفت و متانت در مقابل دیگران

- 7- بخشش خطاهای شوهر
 - 8- سازگاری با خویشاوندان شوهر
 - 9- سازگاری با شغل شوهر
 - 10- کمک کردن به ترقی شوهر
 - 11- تقدم رضایت شوهر بر دیگران
 - 12- تمیز و زیبا بودن در خانه
 - 13- راز داری
 - 14- سازگاری در سختی‌ها
 - 15- سکوت هنگام عصبانیت
 - 16- شکایت و درد دل بیجا نکردن
 - 17- نداشتن توقعات بیجا
 - 18- خودداری از توهین و توبیخ همسر
 - 19- عیب‌جویی نکردن
 - 20- چشم پوشیدن از غیر شوهر
 - 21- قهر نکردن
- و ...

روابط اخلاقی متقابل زن و شوهر

- 1- اهمیت دادن به همدیگر
- 2- گوش دادن
- 3- صدا زدن و نوع خطاب
- 4- بدرقه و خداحافظی
- 5- پیشواز و بدرقه
- 6- مشورت
- 7- عیب‌پوشی
- 8- تخلیه احساس منفی

- 9- تحسین و تشویق
 - 10- عذرخواهی
 - 11- خوش بینی
 - 12- گذشت و تحمل
 - 13- کمک و تعاون
 - 14- دور هم بودن و حفظ ارتباطات فامیلی
- و ...

ضرورت تربیت دینی نوجوانان

پیامبر اسلام (ص) فرموده اند، همه موالید (فرزندان آدمی) بر فطرت خدادادی متولد میشوند ولی این پدر و مادر ها هستند که اولاد را یهودی یا نصرانی می کنند (کنایه از گمراه شدن)
(کنز العمال : 11730 .)

یکی از مهم ترین وظایف والدین تربیت کردن فرزندان براساس توصیه های دینی است. از جمله اصول تربیت دینی :

1- آشنا کردن نوجوان با خدا و آموزه های مذهبی

برای پرورش حس مذهبی نوجوانان باید چند مرحله را طی کرد:

- 1- آنها را با استدلال ساده با خدا آشنا نمائیم.
- 2- خدا را با صفات نیکویش مانند رحمان و رحیم و آمرزنده بودن معرفی کنیم.
- 3- از دوستی خدا با آنها حرف بزنیم. «ای پیامبر بگو: اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا هم شما را دوست داشته و گناهانتان را ببامرزد و خدا آمرزنده و مهربان است». آل عمران 31
- 4- نوجوانان را به عبادات واجب و مستحب عادت داده و نماز را از هفت سالگی به آنها آموزش دهیم.

اگر پرورش مذهبی نوجوان از دوازده سالگی بدرستی انجام پذیرد، او در 16 سالگی یک فرد معتقد و با ایمان خواهد بود و با این احساس می‌تواند در مقابل تمایلات نفسانی و شهوات، مقاومت کند و از تندروی و طغیان برکنار بماند. اما برعکس، نوجوانی که احساسات مذهبی‌ش مورد حمایت و پرورش قرار نگرفته و احیاناً سرکوب شده باشد، نوجوانی که خواهش معنوی‌ش ارضاء نگشته و نور ایمان، ضمیرش را روشن ننموده باشد، در 16 سالگی محکوم تمایلات غریزی و شهوی خواهد بود و عواطف مذهبی پرورش نیافته‌اش قادر نیست او را در مقابل انحرافات ایمنی بخشد.

«وامر اهلك بالصلوة واصطر علیها» طه 132

یعنی خانواده ات را امر به نماز نما و بر این مسئله مداومت کن.

مسئله نماز از مهمترین نشانه‌های تربیت صحیح است. در خانه‌ای که والدین نماز خوانده و تا کودک به سن بالا برسد مرتب او را به خواندن نماز امر می‌نمایند، امید به هدایت و سعادت فرزند هزاران بار بیشتر است تا خانه‌ای که اگر چه پدر و مادر خود اهل نمازند ولی فرزندان خود را رها کرده‌اند و باصلاح آنان را آزاد گذاشته‌اند تا خود مسیر درست را انتخاب نمایند و این بزرگترین اشتباه سرپرست خانواده است که نوجوانی را که اصلاً نمی‌تواند خیر و صلاح خود را تشخیص دهد و از طرفی نماز زحمتی برای اوست، آزاد بگذارند به این امید که روزی برسد که خود نوجوان به نماز گرایش پیدا کند!

خداوند در قرآن کریم به پدران دستور می‌دهد که خود و خانواده خود را از جهنم نجات دهید:

«یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا و قودها الناس والحجارة» تحریم 6

ای مؤمنین! خود و خانواده تان را از آتش جهنم دور نگه دارید.

«رسول خدا (ص): در هفت سالگی فرزند را به خواندن نماز تمرین دهید و در ده سالگی در صورت نماز نخواندن، برآنان سخت گرفته شود و حتی آنان را با زدن هم شده به نماز وادار کنید.»

5- نظارت کامل بر معاشرت فرزندان و نظارت بر استفاده فرزندان از رسانه ها و از رایانه و اینترنت و بازی ها و غیره

6- تعلیم قرآن به فرزندان که اگر والدین این کار را خود بکنند ثواب ده هزار حج به آنها داده میشود.

چه کسی سرپرست خانواده است؟

اسلام مرد را رئیس و سرپرست خانواده می داند و وظیفه او را رفع احتیاجات خانواده و اداره امور مختلف دانسته و اطاعت از دستورات او را (اگر بر خلاف دستورات خدا و رسول او نباشد) از طرف اعضای خانواده، لازم می داند .

«الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ» .

مردان سرپرستی و کارگذاری زنان را برعهده دارند، بخاطر برتری که خداوند بعضی (مردان) را بر بعضی (زنان) داده است، و به خاطر نفقه ای که از اموالشان می پردازند .

«پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: اگر زن از خانه خارج شود در حالی که شوهرش از او ناراضی باشد، تمام فرشتگان او را لعنت می کنند تا زمانی که به خانه برگردد» .

و در سخن دیگر فرمود: اگر شوهر از زنش ناراضی باشد، عبادت های قبول نمی شود تا زمانی که شوهر از او راضی شود .⁽¹⁾

مردی که باید در مسایل مهم زندگی تابع زن باشد و در حقیقت زن تصمیم گیرنده است، از نظر اجتماعی و روانی دارای مشکلاتی می شود . مثلاً مرد تمایل دارد که بسفر بروند ولی زن مخالفت می کند و سفر انجام نمی شود . مرد دوست دارد فلان شغل را اختیار کند ولی زن آن را نمی پسندد . مرد می خواهد فلان مهمانی را بدهد ولی زن مخالفت می کند و برعکس مرد دوست ندارد زنش به فلان مهمانی برود ولی زن می رود ! مرد دوست ندارد زنش فلان لباس را (نامناسب) بپوشد ولی

زن می‌پوشد. مرد دوست ندارد زن فلان خرج را بکند و یا وسایل غیر ضرور را که بار مالی سنگین دارد بخرد ولی زن این کار را می‌کند! مرد دوست ندارد زن بدون اجازه او از خانه خارج شده و در زمانیکه او به همسرش نیاز دارد، او در خانه نباشد ولی زن بدون اجازه بیرون رفته و این کار بارها و بارها تکرار می‌شود. و صدها نمونه از برآورده نشدن خواسته‌های مرد در خانه‌هایی که زن سالاری است. و این بتدریج به شکست این گونه خانواده‌ها کمک می‌نماید. اگر چه باید مرد هم به خواسته‌های شرعی و قانونی زن تن در دهد.

1. خانواده نمونه.

به امام کاظم علیه‌السلام گفته شد: مردی به زنش می‌گوید که اختیار تو با خودت است! آیا این حرف صحیح است؟ امام فرمود: خیر این حرف باطل است. زیرا خدا این حق را برای مرد قرار داده است و کسی نمی‌تواند این حق را از مرد بگیرد.

سپس امام آیه الرجال قوامون علی النساء... را تلاوت فرمودند.⁽¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: اگر زنی با خود به خانه شوهر، طلا و نقره و جواهر ببرد. ولی روزی به شوهرش بگوید: تو کی هستی! همه این اموال مال من است! همه اعمالش باطل می‌شود اگر چه عابدترین مردم باشد. مگر اینکه توبه کند و از شوهرش عذر بخواهد.⁽²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: جهاد زن، خوب شوهرداری کردن است.⁽³⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: بیشترین کسیکه بر زن حق دارد، شوهرش است و بیشترین کسیکه بر مرد حق دارد، مادرش است.⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: سخن مرد که به زنش بگوید: تورا دوست دارم. هیچگاه از دل زن بیرون نرود.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردیکه کنار همسرش بنشیند، در نزد من از اعتکاف در مسجد کمالاتر است .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ملعونه است ! ملعونه است ! زنیکه شوهرش را بیازارد و او را ناراحت کند . و سعادتمند است زنیکه شوهرش را احترام نماید و در همه حالات مطیع او باشد .⁽⁵⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه بر بد اخلاقی زنش صبر کند، برای هر دفعه صبر کردن، ثواب حضرت ایوب علیه السلام را به او می دهند .⁽⁶⁾

با توجه به اینکه شوهر سرپرست خانواده است، زن باید مطیع او باشد تا قوام زندگی حفظ شود . زن نافرمان باعث بهم ریختن زندگی می شود . و در این خانه ها، فرزندان خوبی تربیت نمی شوند .

رسول خدا صلی الله علیه و آله به حواء که زیباترین زن بود، گفت:

ای حواء ! اگر زنی با عصبانیت رویش را از شویش برگرداند، با خاکستر جهنم که بر چشمانش سرمه کشند، عذاب می شود .

1 . خانواده نمونه .

2 . مکارم الاخلاق .

3 . میزان الحکمه .

4 . میزان الحکمه .

5 . میزان الحکمه .

6 . میزان الحکمه .

ای حولاء! قسم به خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرد، اگر زنی لباس شوهرش را پاره کند و یا مویش را بکند، میخهای آتشین جهنم بر کفه دستهایش فروبرند.

ای حولاء! قسم به خدایی که مرا به حق مبعوث کرد، هرزنی که بدون اجازه شوهرش از خانه بیرون رود و در عروسی شرکت نماید، براو لعنت نازل شود و برای هر قدمش، چهل معصیت نویسند ...

ای حولاء! قسم به خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرد، اگر زنی بدون اجازه شوهر خود در خارج از خانه نماز بخواند همان نماز را بر صورتش می زنند ...

ای حولاء! هرزنی که غیر روزه رمضان بدون اجازه شوهر روزه بگیرد، از گناهکاران است.

ای حولاء! اگر زنی بدون اذن شوهر صدقه بدهد، برای زن گناه و برای شوهر ثواب می نویسند.

ای حولاء! خلیفه خدا بر زن، شوهرش (شوهر مؤمن) است. پس اگر شوهر از او راضی باشد، خداهم از او راضی است و اگر ناراحت باشد، خداهم از او خشمگین می شود.

ای حولاء! هرزنی که نمازش را بخواند و خانه دار باشد و از شویش اطاعت نماید، خدا گناهان گذشته و آینده او را بیامرزد.

ای حولاء! زن نباید از شوهر کاری فوق طاقتش بخواهد و نباید شکایت او را به بیگانه و خودی ببرد (1).

4- زن مسئول امور خانه:

از طرفی اسلام مسئولیت اداره خانه و امور خانه داری را به عهده زن گذاشته است. آنچنان که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«زن سرپرست خانه شوهرش بوده و مسئول است».

اما رابطه زن با شوهرش چگونه باید باشد؟

باید گفت که حقوق شوهر بر زنش به شرح زیر است:

یعنی زن باید مطیع شوهرش باشد و با او مخالفت نکند و بدون اجازه او دخل و تصرف انجام ندهد.

1 - اطاعت از شوهر:

زن پرهیزکار طاعت دوست باتوچومغز باشد اندر پوست

زن ناپارسا شکنج دلست زود دفعش بکن، که رنج دلست⁽²⁾

2 - خارج نشدن از خانه بدون اجازه شوهر:

«امام صادق علیه السلام فرمود: در عهد رسول خدا صلی الله علیه و آله، مردی از انصار قصد مسافرت داشت، هنگام خارج شدن از خانه به همسرش گفت: تا من برگشته‌ام از خانه بیرون نرو، چندی بعد، پدر زن بیمار شد. این زن شخصی را خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله فرستاد که شوهرم گفته از خانه خارج نشو ولی اکنون پدرم بیمار شده است. می‌توانم به عیادت او بروم؟ حضرت جواب فرمود که در خانه بمان و از شویت اطاعت کن! چند روز بعد خبر رحلت پدرش را به او دادند. باز به پیامبر صلی الله علیه و آله پیغام داد که آیا می‌توانم بر جنازه پدرم حاضر شوم؟ حضرت جواب داد که در خانه بمان و از شویت اطاعت کن! تا اینکه پدرش را بخاک سپردند. وقتی شوهر از سفر آمد با زنش نزد پیامبر رفت. پیامبر صلی الله علیه و آله به زن بشارت داد که در مقابل اطاعت

1. اوحدی مراغه‌ای. 2. اوحدی مراغه‌ای.

تو از شوهرت، خداوند تو و پدرت را آمرزید.»⁽¹⁾

3 - هرزمان شوهر به او نیاز داشت، تمکین کند:

4 - لباس و ظاهر خود را با بهترین وجه بپاراید .

5 - اسرار خانه را برای زنان فامیل و همسایگان نقل نکند .

6 - بر اخلاق بد شوهرش صبر نماید .

«پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«هر زنی که بر اخلاق بد شوهرش صبر کند، خداوند ثواب حضرت آسیه را به او بدهد.»⁽²⁾

7 - با اخلاق خوب با شوهرش روبرو شود:

«مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: ای رسول خدا! همسری دارم که چون به خانه می روم به پیشبازم می آید و هنگام خارج شدن، بدرقه ام می کند . اگر مرا ناراحت ببیند می گوید: ناراحت نباش! که اگر غم روزی را می خوری، خدا روزی رسان است . و اگر غم آخرت داری، خدا غمهایت را زیاد کند !

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«به او بشارت بهشت بده! و به او بگو که تو یکی از عاملان خدایی که در هر روز، پاداش هفتاد شهید برای تو خواهد بود.»

«حسین بن علاء می گوید: در خدمت امام صادق علیه السلام بودم که مردی آمد و از زنش شکایت کرد . امام فرمود: برو و زنت را بیاور! آن مرد رفت و با همسرش برگشت . امام به آن زن فرمود: شوهرت چه می گوید؟ زن گفت: خدا چنین و چنانش بکند! امام فرمود: اگر بر این حال بمانی و اخلاقت را با شویت درست نکنی، سه روز بیشتر زنده نمانی! زن گفت: می خواهم هرگز صورتش را نبینم! امام به آن مرد فرمود: دست زنت را بگیر و برو که بیشتر از سه روز زنده نمی ماند !

آن دو رفتند، بعد از سه روز آن زن از دنیا رفت»⁽³⁾

امّ سلمه از پیامبر درباره ثواب خدمت زن به شوهرش پرسید . حضرت فرمود:

1 . خانواده نمونه .

2 . خانواده نمونه .

3 . خانواده نمونه .

«وقتی زن در خانه کار می کند و مثلاً وسیله ای را از جایی برمی دارد و در جای دیگر می گذارد، در این حال خداوند به او نظر می کند . و هر که خدا به او نظر کند، او را عذاب نمی کند.»⁽¹⁾

و فرمود: «در نزد خداوند، نشستن زن در کنار شوهرش، از اعتکاف در مسجد من بالاتر است .»

و فرمود: «هر زنی که در خانه شوهر، طوری شوهرداری کند که صلاح شوهر او باشد، خدا همه گناهان او را محو می کند و حسناتش را مضاعف می نماید . و چون از شوهر حامله شود، آنقدر برایش ثواب بنویسند، و مانند کسی است در تمام عمر روزه دار و دائم الصلوة بوده باشد . و هر بار که کودکش را شیر می دهد، مثل این است که بنده ای در راه خدا آزاد کرده، و چون کودک را از شیر بگیرد، منادی از آسمان ندا کند: ای زن ! تمام گناهان گذشته ات آمرزیده شد.»⁽²⁾

امام رضا علیه السلام فرمود: زنی به امام باقر علیه السلام گفت: من متبتله هستم ! حضرت فرمود: در نزد تو تبتل به چه معنی است؟ گفت: یعنی تصمیم دارم که هیچگاه ازدواج نکنم . امام فرمود: چرا؟ گفت: می خواهم به این وسیله دارای فضیلت بشوم . امام فرمود: از این تصمیم برگرد ! زیرا اگر در ازدواج نکردن فضیلتی بود، حضرت فاطمه علیها السلام هم قبل از تو این کار را می کرد ! زیرا هیچکس نمی تواند در فضیلتی از فاطمه علیها السلام پیشی بگیرد .⁽³⁾

حقوق زن بر شوهر

1 - تهیه نیازهای روزانه غذائی و پوشاکی و مسکن همسر

2 - با اخلاق خوب با همسر برخورد کند .

سعد بن معاذ، از فرماندهان سپاه اسلام، بشهادت رسید . رسول خدا صلی الله علیه و آله تشییع با شکوهی از او بعمل آورد و خود شخصا او را دفن نمود .

بعد از دفن، مادر سعد خطاب به قبر گفت: ای سعد! بهشت بر تو گوار باد! رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: این را نگو! گفت: چرا؟ فرمود: او الان فشار قبر سختی دید! سؤال کردند:

1 . خانواده نمونه .

2 . خانواده نمونه .

3 . فرشته زمین .

برای چه؟ فرمود: او با خانواده خود بد اخلاقی می کرده است!⁽¹⁾

3 - اشتباهات همسر را نادیده بگیرد .

4 - شبها وی را رها نکند

5 - حداقل چهار ماه یکبار زن حق همبستری دارد .

«پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین مردان امت من کسانی هستند که به اهل خانه خود ستم نمی کنند و بر آنها رحم آورند و به آنها ظلم ننمایند»

نشوز زن

«علامتهای نشوز زن که باعث می شود زن از حق نفقه محروم شود:

عدم تمکین از شوهر، ترک نظافت و آرایش خود، بیرون رفتن از خانه بدون اجازه شوهر»

حجاب زن

آیه اول: «ای پیامبر! به زنان با ایمان بگو: چشم‌های خود را (از نگاه هوس آلود) فروگیرند و دامان خویش را حفظ کنند و زینت خود را جز آن مقدار که نمایان است، آشکار نمایند و اطراف روسرهای خود را بر سینه خود افکنند (تا گردن و سینه با آن پوشانده شود). . .»⁽⁵⁾

آیه دوم: «ای زنهای پیغمبر! شما مثل افراد عادی نیستید . بایستی مراتب تقوی و پارسایی را کاملاً رعایت نموده و بدون کم و زیاد، تمام دستورات خدا را عملی کنید . بنابراین اگر واقعاً شماها پرهیزکار و خدا ترسید، پس در گفتار تان نرمی و فروتنی نکنید و صدای خود را نازک ننمائید تا اشخاصی که دلشان مریض است و اسیر دست شهوتند، از صدای نرم و نازک شما تحریک نشده و میل و طمع به شما نکنند و در وقت لزوم باید طوری

1. خوبی‌ها و بدی‌ها .

2. خوبی‌ها و بدی‌ها .

3. خوبی‌ها و بدی‌ها .

4. خوبی‌ها و بدی‌ها .

5. سوره نور، آیه 31.

بادرستی و خوشونت صحبت کنید که پسند خدا و رسول بوده و موجب فتنه و لغزش و میل و تحریک مردم نشود. و باید در خانه‌های خود قرار گیرید و زینتهای خود را اظهار نکنید همانطور که کافران پیشین خود را به نمایش می گذاشتند و نماز را برپا دارید و زکات بدهید و از خدا و رسول اطاعت نمائید.»⁽¹⁾

آیه سوم: «وقتی از زنهای پیغمبر چیزی می طلبید از پشت پرده از ایشان بخواهید. این طور برای دلهای شما و دلهای آنها پاک تر است»⁽²⁾

آیه چهارم: «ای پیغمبر! به زنان و دختران خود و زنهای مؤمنین بگو که جلباب (چادر) بر سر خود بپوشانند که این پوشش در فرق زنهای خوب از زنهای نانیجیب نزدیکتر و مؤثرتر است باعث میشود زنهای مؤمنه توسط افراد فاسد اذیت نشوند و نسبت به گذشته ها چون قصد سوئی نداشته اند یا چون توبه کنند، خداوند بخشاینده و مهربان است. و اگر منافقین و آنهایی که در دلشان مرض است و آنهایی که حرفهای مضر در بین مردم اشاعه میدهند از این اعمال دست نکشند، تو را بر آنها مسلط می کنیم که بر آنها فشار بیاوری بطوریکه نتوانند در مدینه در همسایگی تو بمانند مگر زمان اندکی. در حالی که اینها ملعونند و دستور است که هر کجا اینها یافت شوند، آنها را بگیرند و به خوارترین و سخت ترین وجهی بکشند. سنت الهی در مورد اهل نفاق، در هر عصری همین بوده و خواهد بود و به هیچ وجه ممکن، این آیین در مورد اینها تغییر نمی شود.»⁽³⁾

«حضرت زهرا علیها السلام: بهترین زنان کسانی هستند که نه آنها مردان نامحرم را ببینند و نه مردان نامحرم آنها را ببینند.»⁽⁴⁾

«سخن گفتن با زن نامحرم از دامهای شیطان است»⁽⁵⁾

«از جمله بیعتهایی که پیامبر صلی الله علیه و آله از زنان گرفت این بود که در خلوت با مردان مسافرت و نشست و برخاست نکنند.»⁽⁶⁾

«پیامبر صلی الله علیه و آله : ای حواء ! زینت خود را برای غیر شوهرت ظاهر نکن . برای زن حلال نیست که مچ و پایش را برای مردی غیر شویش آشکار کند . که اگر چنین کرد، همیشه در

1. سوره احزاب، آیه 32.

2. سوره احزاب، آیه 53.

3. سوره احزاب، آیه 59.

4. خوبی ها و بدی ها .

5. مستدرک، 14/273.

6. مستدرک الوسائل، 14/133.

لعنت الهی است و فرشتگان او را لعن کرده و عذابی دردناک برایش مهیا می شود.⁽¹⁾

«امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا ! بدانید که گفتگو و اختلاط مردان با زنان نامحرم، سبب

مصیبت و گرفتاری شده و دلها را منحرف می سازد و پیوسته به زنان چشم دوختن، نور دیده را

خاموش می گرداند و همچنین با گوشه چشم به زنان نگاه کردن از حيله و دامهای شیطان است»⁽²⁾

«امام علی علیه السلام : ای مردم عراق ! باخبر شده ام که زنان شما در راه با مردان برخورد می کنند،

آیا حیا و شرم نمی کنید؟

و در حدیث دیگری فرمود: آیا حیا نمی کنید و غیرت نمی ورزید که زنانتان به بازار می روند و با

افراد بی ایمان مواجه می شوند؟»⁽³⁾

«پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله : بین مردان و زنان فاصله وجدایی بیندازید (تا کمتر بایکدیگر برخورد داشته باشند) زیرا هنگامی که مردان و زنان باهم تماس داشته باشند و رودر روی یکدیگر قرار گیرند، جامعه به دردی مبتلا خواهد شد که درمان ندارد.»⁽⁴⁾

«امام خمینی: واجب است تمام بدن زن به جز قرص صورت و دستها تا میچ از نامحرم پوشیده شود و پوشیدن چادر بهتر است و از لباسهایی که توجه نامحرم را جلب کند باید اجتناب شود»

«امام خمینی: آنها که زنهارا می خواهند ملعبه مردان و ملعبه جوانان فاسد قرار بدهند جنایتکارند . زنهار نباید گول بخورند . زن گمان نکنند این مقام زن است که بزک کرده بیرون برود . باسرباز ولخت، این مقام زن نیست، زن باید شجاع باشد، زن آدم ساز است، زن مربی انسان است»⁽⁵⁾

«آیه الله خامنه‌ای: پوشیدن بدن از نامحرمان برزن واجب است و چنین جورابهائی (نازک و بدن نما) برای حجاب شرعی کفایت نمی کند و پوشیدن تمام موی سر در برابر نامحرمان واجب است»

«آیه الله خامنه‌ای: چادر برترین نوع حجاب و نشانه ملی ماست.»

1. مستدرک، 549/2.

2. بحار، 291/74.

3. وسائل، 176/14.

4. فرشته زمین.

5. صحیفه نور، ج 11، ص 254.

«آیه الله خامنه‌ای: صحبت کردن و خندیدن با نامحرم اگر موجب مفسده باشد، جایز نیست.»

«آیه الله صافی گلپایگانی: والدین موظفند دختر را از کودکی به رعایت حجاب و گریز از نامحرم عادت دهند و اگر در این امر مسامحه کنند و دختر را نسبت به نامحرم بی تفاوت نمایند، شریک در معاصی دختر هستند در حدیث وارد شده که در مجلسی که حضرت رضا علیه السلام تشریف داشتند وعده ای نیز حضور داشتند . دختر بچه ای وارد شد . حضار در مجلس یکی یکی دختر را مورد نوازش قرار دادند تا به حضرت رضا علیه السلام رسید . آن حضرت از سن دختر سؤال کردند گفته شد: پنج سال .

حضرت دختر را از خود دور کرد و رفتاری که دیگران کرده بودند ننمودند .

اعمال آن بزرگوار باید برای زن مسلمان سرمشق باشد .»

«آیه الله خامنه ای: مراجعه مردان به پزشک زن اگر ضرورت ندارد ولمس و نظر حرام می شود، جایز نیست .»

«آیه الله سیستانی: مراجعه زن به پزشک مرد، اگر مستلزم نگاه یا لمس حرام است، با بودن متخصص زن جایز نیست مگر اینکه به متخصص زن در انجام صحیح کار اعتماد نباشد .»

«امام خمینی: بنا بر احتیاط واجب رقصیدن خانمها در هر کجا اعم از مجلس عقد و عروسی و یا مولودی ها جایز نیست مگر رقصیدن زن برای همسر خود .»

شعر حجاب

باید که بگیرد رو هر زن که مسلمان است	زیرا که حجاب زن در سوره قرآن است
هم عصمت و هم عفت در پرده نسوان است	قانون حیا چون سر بر پیکرایمان است
ما ملت ایرانیم امروز مسلمانیم	هم شیعه اخلاص و هم تابع قرآنیم
جز قاعده اسلام ما هیچ نمی دانیم	در روز قیامت هم جویای شفیعیانیم

شعر دیگر

ای زن ای سرو ناز و باغ وجود

نور بخشنده چراغ وجود

تا تو در راه خیر پیش روی

راست رو باش تا ز ره نروی

پاکی اندوز و راستی آموز

بعد از آن هر چه خواستی آموز

آن که مذهب نهاد و آیین کرد

راستی را ملازم دین کرد

خانه دل ز غیر شو پرداز

از همه کارها بدو پرداز

روی از غیر شوی خویش بپوش

جان فدای تو! روی خویش بپوش!

زان که تا رُخ ز پرده برفکنی

پرده از روی شرم برفکنی

گر شوی عیش جو و عشرت خواه

جان به انواع فسق کرده تباه

آری آن زن که بی حجاب آمد

عاقبت خانمان خراب آمد

بلکه از رُخ چو پرده بر دارد

یک جهان فتنه ها ز پی دارد

بهترین علم زن نجابت اوست

وین قبا دوخته به قامت اوست

علم زن چیست حاصل آوردن

پس از آتش به لطف پروردن

خانه را رشک بوستان کردن

آنچه شایسته است آن کردن

روز و شب در پی محبت شوی

ایستادن ز جان به خدمت شوی

شرط خدمت به جای آوردن

شوی را مهربان به خود کردن

سخن بوعلی سینا

«بوعلی سینا در کتاب سیاست خود می‌نویسد: بر مردان لازم است که زنان را به تربیت اولاد و تدبیر خانه مشغول نموده، وسایل پوشش و حیای او را مهیا نمایند که اگر زن بیکار و به تدبیر منزل مشغول نباشد، قهراً میل نمایش و اسراف در زینت و لهو نموده و بدین واسطه از وظیفه طبیعی خود خارج شده و با حقوق و کرامت مرد مخالفت می‌کند.»⁽¹⁾

آرامش روانی

استاد شهید مطهری :

«نبودن حریم میان زن و مرد و آزادی معاشرتهای بی‌بند و بار، هیجان‌ها و التهاب‌های جنسی را فزونی می‌بخشد و تقاضای سکس را به صورت یک عطش روحی و یک خواست

1. رسائل حجابیه، ج 2، ص 1080.

اشباع نشدنی در می‌آورد. غریزه جنسی، غریزه‌ای نیرومند، عمیق، و «دریافت» است، هر چه بیشتر اطاعت شود، سرکش تر می‌گردد، همچون آتش که هر چه به آن بیشتر خوراک بدهند، شعله و رتر می‌شود. برای درک این مطلب به دو چیز باید توجه داشت:

1 - تاریخ همان طوری که از آزمندان ثروت یاد می‌کند که با حرص و آزی حیرت آور در پی گردآوردن پول و ثروت بوده‌اند و هر چه بیشتر جمع می‌کرده‌اند، حریص تر می‌شده‌اند، همچنین از آزمندانی که در زمینه مسائل جنسی یاد می‌کند، که به هیچ وجه از نظر حسّ تصرف و تملک زیبارویان در یک حدی متوقف نشده‌اند. صاحبان حرمسراها و در واقع همه کسانی که قدرت استفاده داشته‌اند، چنین بوده‌اند.

در زمان جدید هم به برکت تجدّد فرهنگی، برای مردی که یک صد هزارم خسرو پرویز (که سه هزار زن در حرمسرا داشته است) و هارون الرشید، امکانات داشته باشد، میسر است که باندازه آن ها از جنس زن بهره کشی کند .

2 - هیچ فکر کرده اید که حسّ «تغزل» در بشر چه حسّی است؟ قسمتی از ادبیات جهان عشق و غزل است . در این بخش از ادبیات، مرد، محبوب و معشوق خود را می ستاید . به پیشگاه او نیاز می برد، او را بزرگ و کوچک جلوه می دهد، خود را نیازمند کوچکترین عنایت او می داند، مدعی می شود که محبوب و معشوق «صد مُلک جان به نیم نظر می تواند بخرد، پس چرا در این معامله تقصیر می کند» از فراق او دردمندانه می نالد .

این چیست؟ چرا بشر در مورد سایر نیازهای خود چنین نمی کند؟ آیا تاکنون دیده اید که یک آدم پول پرست برای پول، یا یک آدم جاه پرست برای جاه و مقام، غزلسرای می کند؟! آیا تاکنون کسی برای نان غزلسرای کرده است؟ چرا هرکسی از شعر و غزل دیگری خوشش می آید؟ چرا همه از دیوان حافظ اینقدر لذت می برند؟ آیا جز این است که همه کس آن را با زبان یک غریزه عمیق که سراپای وجودش را گرفته است منطبق می بیند؟ چقدر اشتباه می کنند کسانی که می گویند یگانه عامل اساسی فعالیت های بشر عامل اقتصاد است !!

بشر برای عشق های جنسی خود موسیقی خاصی دارد، همچنان که برای معنویات نیز موسیقی خاص دارد، در صورتی که برای حاجت های صرفاً مادی از قبیل آب و نان موسیقی ندارد .

من نمی خواهم ادعا کنم که تمام عشق ها جنسی است و هم هرگز نمی گویم که حافظ و سعدی و سایر غزلسرایان صرفاً از زبان غریزه جنسی سخن گفته اند . این مبحث، مبحث دیگری است که جداگانه باید بحث شود .

ولی قدر مسلم این است که بسیاری از عشق ها و غزل ها، عشق و غزل هائی است که مرد برای زن داشته است . همین قدر کافی است که بدانیم توجه مرد به زن از نوع توجه به نان و آب نیست که با

سیر شدن شکم اقناع شود، بلکه یا به صورت حرص و آز و تنوع پرستی در می آید و یا به صورت عشق و غزل .

اسلام به قدرت شگرف این غریزه آتشین توجه کامل کرده است . روایات زیادی درباره خطرناک بودن «نگاه»، خطرناک بودن خلوت با زن، و بالاخره خطرناک بودن غریزه ای که مرد وزن را به یکدیگر پیوند می دهد، وارد شده است .

اسلام تدابیری برای تعدیل و رام کردن این غریزه اندیشیده است و در این زمینه، هم برای زنان و هم مردان تکلیف معین کرده است . یک وظیفه مشترک که برای زن و مرد هر دو مقرر فرموده مربوط به نگاه کردن است:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوْا مِنْ ابْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوْا فُرُوْجَهُمْ... قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ ابْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوْجَهُنَّ .

خلاصه این دستور این است که زن و مرد نباید به یکدیگر خیره شوند، نباید چشم چرانی کنند، نباید نگاه های مملو از شهوت به یکدیگر بدوزند، نباید به قصد لذت بردن به یکدیگر نگاه کنند . یک وظیفه خاص هم برای زنان مقرر فرموده است و آن این است که بدن خود را از مردان بیگانه پوشیده دارند و در اجتماع به جلوه گری و دلربایی نپردازند، به هیچ وجه و هیچ صورت و با هیچ شکل و رنگ و بهانه ای کاری نکنند که موجبات تحریک مردان بیگانه را فراهم کنند .

روح بشر فوق العاده تحریک پذیر است . اشتباه است که گمان کنیم تحریک پذیری روح بشر، محدود به حد خاصی است و از آن پس آرام می گیرد .

همان طور که بشر - اعم از زن و مرد - در ناحیه ثروت و مقام از تصاحب ثروت و از تملک جاه و مقام سیر نمی شود و اشباع نمی گردد، در ناحیه جنسی نیز چنین است . هیچ مردی از تصاحب زیبا رویان و هیچ زنی از متوجه کردن و تصاحب قلب آنان و بالاخره هیچ دلی از هوس سیر نمی شود .

واز طرفی تقاضای نامحدود خواه ناخواه انجام ناشدنی است و همیشه مقرون است به نوعی احساس محرومیت. دست نیافتن به آرزوها به نوبه خود منجر به اختلال روحی و بیماریهای روانی می گردد.

چرا در دنیای غرب اینهمه بیماری روانی زیاد شده است؟ علتش آزادی اخلاقی جنسی و تحریکات فراوان سکسی است که بوسیله جراید و مجلات و سینماها و تئاترها و محافل و مجالس رسمی و غیر رسمی و حتی خیابانها و کوچهها انجام می شود.

اما علت اینکه در اسلام دستور پوشش اختصاص به زنان یافته است این است که میل به خود نمائی و خود آرائی مخصوص زنان است. از نظر تصاحب قلبها و دل، مرد شکار است و زن شکارچی! همچنان که از نظر تصاحب جسم و تن، زن شکار است و مرد شکارچی! میل زن به خود آرائی از این نوع حس شکار چیگری او ناشی می شود. در هیچ جای دنیا سابقه ندارد که مردها لباسهای بدن نما و آرایشهای تحریک کننده به کار برند. این زن است که به حکم طبیعت خاص خود می خواهد دلبری کند و مرد را دلباخته و در دام علاقه به خود اسیر سازد. لهذا انحراف تبرج و برهنگی از انحرافهای مخصوص زنان است و دستور پوشش هم برای آنان مقرر گردیده است.⁽¹⁾

«شرافت زن اقتضا می کند که هنگامی که از خانه بیرون می رود، متین و سنگین و باوقار باشد، در طرز رفتار و لباس پوشیدنش هیچ گونه عمدی که باعث تحریک و تهییج شود به کار نبرد، عملاً مرد را به سوی خود دعوت نکند، زباندار لباس نپوشد، زباندار راه نرود، زباندار و معنی دار به سخن خود آهنگ ندهد، چه آنکه گاهی اوقات ژست ها سخن می گویند، راه رفتن انسان سخن می گوید، طرز حرف زدنش یک حرف دیگری می زند.»⁽²⁾

«ما انکار نمی کنیم که دسترسی نداشتن به زن موجب انحراف می شود و باید شرائط ازدواج قانونی را سهل کرد، ولی بدون شک آن مقدار که تبرج و خود نمائی زن در اجتماع و معاشرت های آزاد سبب انحراف جنسی می شود، به مراتب بیشتر از آن است که محرومیت و دست ناری سبب می گردد.»⁽³⁾

1. مسأله حجاب.

2. مسأله حجاب.

3. مسأله حجاب.

نکوهش طلاق

در دین اسلام طلاق فقط در ضرورت مباح است آنهم بدترین مباح! و باید تا آنجا که زن وشوهر می توانند از طلاق دوری کنند زیرا طلاق آثار زیانباری برای جامعه مسلمین در پی دارد.

اما علل طلاق:

- 1 - ازدواج های اجباری که به اجبار والدین دختر یا پسر سر گرفته است احتمال طلاق در آن وجود دارد.
- 2 - عدم رعایت کفو و هم شان بودن یعنی باید زن و مرد هم شان باشند در زیبایی . در سواد و تحصیلات . در امکانات مادی . در نسب و حسب . در اخلاق و تقوا .
- 3 - ازدواج هایی که بر اثر چشم چرانی دختر و پسر بوجود می آید نیز در معرض خطر طلاق است .
- 4 - عدم تحقیق درباره هم قبل از ازدواج منجر به مشکلاتی بعد از ازدواج از جمله طلاق می گردد .
- 5 - باید زن وشوهر بعد از جاری شدن صیغه طلاق که خود یک پیمان الهی است نسبت بهم وفادار باشند و خدای نکرده اگر قبل از ازدواج با کسی ارتباط یا دوستی داشته اند دیگر بعد از

ازدواج آن را فراموش کنند و فقط به همسر خود بیاندیشند و به او عشق و علاقه بورزند . اما وقتی وفادار نباشند و همسر متوجه شود محبتش از بین می رود و اختلاف بین خانواده پدید می آید .

6 - دخالت های بیجای والدین دختر یا پسر در زندگی فرزندان باعث اختلاف و در نتیجه مسئله طلاق مطرح می شود .

7 - عدم آشنایی زن و شوهرها با وظایف خود نیز باعث اختلاف می گردد . که در بخش خانواده به این وظایف اشاره شده است .

خانواده و برخورد با مشکلات

یکی از بهترین راه های استحکام خانواده ها، صبر زن و مرد بر سختی های زندگی است.

مخصوصا خانمها باید انواع صبرها را داشته باشند.

گاهی شوهر بداخلاق است باید بر بداخلاقی شوهر صبر کنند.

گاهی شوهر فقیر است باید زن بر این مسئله هم صبر کند.

گاهی خانواده شوهر با او بدرفتاری می کنند. بر این سختی هم باید صبر کند.

گاهی شوهر عقیم است و نمی تواند پدر شود، بر این گرفتاری هم باید صبر کرد.

گاهی شغل شوهر شغل سختی است مثلا در یک شهر دورافتاده است باید زن بر این مشکل هم صبر کند.

در این صورت است که می تواند ادعا کند پیرو حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام می باشد.

صبر ریشه همه خوبی‌ها

بیشتر خصلت‌های خوب در نتیجه صبر کردن بدست می‌آید. مثلاً پاکدامنی با صبر در مقابل شهوت بدست می‌آید. یا قناعت بر اثر صبر بر روزی کم حاصل می‌شود. یا حلم و بردباری بر اثر صبر بر خشم و غضب بدست می‌آید یا استقامت بر اثر صبر بر سختی‌های جهاد در راه خدا حاصل می‌شود. عفو و بخشش با صبر در مقابل انتقام بدست می‌آید همچنین مجاهدت در راه خدا با تحمل سختی‌ها در راه او حاصل می‌شود.

درباره مشکلات و بلاهای انسان، خداوند فرموده است:

« يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ⁽¹⁾ ».

ای انسان تو از زمانی که بدنیا می‌آئی در رنج و بلا هستی تا از دنیا بروی!

آری همه مراحل زندگی انسان همراه با بلا و گرفتاری می‌باشد. چه کسانی که پولدارند و چه فقرا و مستمندان. چه قدرتمندان و چه ضعیفان. هر کسی به یک نحوی برای زندگی کردن باید دست و پنجه نرم کند.

گاهی مریضی.

گاهی مصیبت فقدان نزدیکان.

گاهی سرما.

1. سوره انشقاق، آیه 6.

گاهی گرما.

گاهی فقر.

گاهی پر خوری.

گاهی جنگ.

گاهی صلح.

در هر حال در این بلاها، انسانهای مومن امتحان می شوند. در صورتی که صبور بودند، بردباری خود را حفظ نمودند، کینه از برادران خود به دل نگرفتند، در اعتقادات خود شک نمودند و مرتد نشدند و به خدا پناه بردند. کارنامه قبولی می گیرند.

البته کفار و مشرکین هم دچار بلا می شوند که این گرفتاری ها برای آنها توبیخ و تنبیه است.

پیامبران و اولیاء هم گرفتار می شوند و بلاهای آنها از همه بیشتر است که با این بلاها درجات آنها افزایش میابد.

آسیب شناسی مشکلات خانواده:

1- عدم آگاهی خانواده ها نسبت به وظایف اعضاء {در بسیاری از اختلافات

زن و شوهر، با واکاوی ریشه اختلاف متوجه می شویم که مرد وزن نمی داند چه مسئولیتهائی به عهده دارند. مثلاً در مورد اموال شوهر، زن خود را شریک اموال مرد می داند زیرا زیاد شنیده است که زن و شوهر، شریک هم هستند در حالی که بنابر حکمتهای الهی، زن فقط حق نفقه و مهریه را دارد و تا شوهرش زنده است حقی در اموال او ندارد.}

2- هم شان نبودن زن و مرد برای زندگی {زن و مردی که می خواهند با هم زندگی

کنند برای اینکه زندگی آنها دوام داشته باشد باید از جهات مختلفی با هم کفو باشند. در وضع مادی در سطح سواد در سن در زیبایی در نسب و شرافت

خانوادگی-در تدین و تقید و چند جهت دیگر والا اگر این هم شانی نباشد مشکلاتی در انتظار آنها خواهد بود. که استحکام خانواده را تهدید می نماید {

3- نفوذ فرهنگ غرب در بنیاد خانواده ها {مدتهاست که با ابزارهایی چون تلویزیون و ویدئو و ماهواره و اینترنت و مطبوعات، الگوی خانواده غربی به داخل فضای خانواده های ایرانی نفوذ کرده و مورد استقبال عده ای از افراد قرار گرفته است. الگویی که ارزشی برای دوام زندگی قائل نیست. تجرد، طلاق، جدایی فرزندان از والدین حقیقی خود غیب محسوب نمی شود. و... }

4- فاصله گرفتن از دین {با بررسی اکثر پرونده های شورای حل اختلاف خانواده متوجه می شویم که مرد وزن افراد لایقیدی هستند. یا یکی از آندو اهل نماز و مسجد نیست. و کم بوده که زن و مرد افراد مقید و دینداری باشند و اختلافشان آنقدر زیاد شود که به دادگاه کشیده شود. }

5- تبدیل ضدارزشها به ارزش {اگر شیک بودن وسایل زندگی، طلا و جواهرات، عشقهای مجازی، روابط نامشروع، پارتی های مختلط، حرامخواری و امثال آن زرنگی و ارزش حساب شود خطر مهمی خانوادهها را تهدید می نماید {

6- تاثیرات مخرب فیلمها و سریالها مخصوصا سریالهای ایرانی در نوع نگرش مردم به خانواده {بیشترین تخریبی که متوجه خانواده ها شده از ناحیه تلویزیون بوده است. در سریالهای خارجی که اکثرا پلیسی هستند کارآگاه زن مطلقه است و کارآگاه مرد هم با دختر یا پسرش زندگی می کند و زنش را طلاق داده است و در عین حال فرد موفق بنظر می رسد. در فیلمهای ایرانی نیز می بینیم که زن تسلط بالایی بر شوهرش دارد بطوری که گاه او را از خانه بیرون می کند و یا بایک چشم غره رفتن به شوهر او را سرجایش می نشانند و از ابهت مرد و مسئولیت و سرپرستی او بر خانواده اثری نیست و... }

7- جایگزینی الگوهای نامناسب به جای الگوهای صحیح {اوشین و یانگوم، کارآگاه لسگو و امثال اینها بعنوان افراد موفق و الگوهای خوبی پیشنهاد میشوند ولی گاهی زنان چادری و مذهبی بعنوان افراد بیسواد و عقب افتاده مطرح می گردند. و... }

8- تحیر فرزندان در تقابل روش های سنتی با جاذبه های تجدد {در خانواده های مذهبی و متدینین مشکلات تربیتی فراوانی بچشم می خورد که ناشی از تناقض بین روشهای متدینین با روشهای موفق مطرح شده در رسانه ها است. پدر، فرزند را به نماز جمعه و محافل مذهبی دعوت می کند ولی اینترنت به پارتی های شبانه! مادر دختر را به حجاب فرا می خواند ولی ماهواره به بی حجابی! اسلام فرزند را به پاکدامنی دعوت می کند ولی فیلمهای غربی و بعضا ایرانی به روابط گرل فرند و بوی فرند! بزرگان از دانشمندان بزرگ ایرانی مدح می کنند ولی در کتابهای دبیرستان و دانشگاه کمتر اسمی از دانشمندان و مفاخر ایرانی است و بیشتر اسمهای خارجی بعنوان دانشمند و مخترع مطرح می باشد و در خانواده های غیر مذهبی هم که راه از ابتدا مشخص است. دنیا طلبی، ریاست طلبی، شهوترانی به عنوان اهداف مهم زندگی هستند}

9- ظهور جرائمی چون پدرکشی، همسرکشی، فرزندکشی و برادرکشی {اخیرا در جامعه ما این جرایم سیر صعودی بخود گرفته و علت اصلی هم در رها کردن کارهای فرهنگی و اهتمام به مسائل مادی مردم است.}

10- تسلط بعضی از زنان بر شوهرانشان و تلاش برای دور کردن همسر خود از والدینش {بعضی از زنان زرنگی خدا را در این می بینند که مرد را تحت تسخیر خود دربیارند بطوری که اگر بخواهد به والدین خود سرزنش باید باهماهنگی زنش باشد! در موردی یک معلمی بمن گفت که با اینکه مادرم در همین شهر زندگی می کند ولی چهار سال است جرعت نکرده ام به او سرزنش! زیرا اگر زنم بفهمد ناراحت می شود! و این فرهنگ زن سالاری برخلاف قوانین نجات بخش اسلام است.}

احترام به سالمندان

در مکتب اسلام برای سالمندان جایگاه ویژه‌ای در نظر گرفته شده است. در سوره اسراء آمده است

وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا مَعْرُوفًا ۚ إِنَّمَا يَبْغُ الْكَبِيرُ أَحَدُهُمَا ۚ وَكِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٌ

اگر یکی از والدینت یا هردوشان به سالخوردگی رسید پس مبادابه آنها حتی اُف بگویی و آنها را نرنجان و با آنان با خوبی حرف بزنی.⁽¹⁾

این یکی از آزمونهای الهی است که گاهی خداوند بوسیله پدر یا پدربزرگ و یا مادر و یا مادر بزرگ سالخورده و ناتوان از فرزندان ونوه هایشان بعمل می‌آورد. که چگونه وجود اینها را تحمل می‌کنند. البته در کشور ایران در اکثر خانواده‌ها، بخاطر خوی ایرانی و اسلامی بودن برای پیران بعنوان بزرگان فامیل احترام خاصی قائلند و از آنها خوب مواظبت و پذیرایی می‌نمایند.

سالخوردگان در این ایام به احترام بیشتری نیاز دارند. آنها بخاطر اینکه دیگر از کار و تلاش بازنشسته شده‌اند گاهی در خود احساس تنهایی می‌نمایند لذا باید با آنها بیشتر گرم گرفت و با تحمل و صبر به سخنان آنان گوش داد مخصوصاً اگر دچا نقص در حواس

1. خوبی‌ها و بدی‌ها.

پنجگانه هستند باید بیشتر به آنها رسیدگی نمود. و حتی غرغره‌های آنان را تحمل نمود.

امام ششم علیه السلام: ای میسر! اگر می‌خواهی عمرت زیاد شود به پدر و مادر پیرت نیکی کن.⁽¹⁾

لازم نیست که سالمند از بستگان انسان باشد. بلکه باید به هر پیرمسلمانی احترام گذاشت.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه پیر مسلمانی را احترام کند از فزع اکبر قیامت در امان خواهد بود .⁽²⁾

اما عده ای از فرزندان هستند که اجر و ثواب نگه داری از پیران را فراموش کرده و آنان را به طرق مختلف اذیت می کنند . به آنان بی اعتنایی نموده و آنها را و بال گردن خود و یک عضو اضافه خانواده فرض می کنند که این برخوردها ضربات سختی بر روح و روان پیران وارد کرده و گاهی باعث مرگ زودرس آنان و باصطلاح دق مرگ شدنشان می شود . که باید عاملین این اذیت و آزارها در انتظار عذاب دنیوی و اخروی الهی باشند .

گویند وارثین شخصی برای پدرشان خیرات و مبرات نمی کردند . نصیحت کننده ای به آنان گفت که اگر برای پدرتان کارهای خیر نکنید او در قبر می سوزد ! آنان گفتند: اگر یک نفر بسوزد بهتر است که ما ده نفر بسوزیم !

در فرهنگ غرب بی اعتنایی به سالمندان یک امر عادی و فراوان است و هیچ جایگاهی برای سالمندان در بین خانواده ها در نظر گرفته نشده است .

نماینده آیه الله بروجردی در آلمان گفته بود که برای عیادت مسلمانی به بیمارستان می رفتیم . در اتاق آن مریض یکی از پیرمردهای آلمانی بستری بود . روزی از ما پرسید که شما با این مسلمانی که مرتب به عیادت او می آید نسبتی دارید؟ گفتیم خیر بلکه او برادر مسلمان است . او گفت باینکه زن و بچه من در همین شهر هستند ولی تاکنون به عیادت من نیامده اند !

احترام به سالمندان منحصر به خویشان نیست بلکه باید به هر پیری احترام گذاشت .

روایت شده که امیرالمؤمنین علیه السلام در شهر کوفه چشمش به پیرمردی یهودی افتاد که مشغول گدایی بود . حضرت از او پرسید چرا گدایی می کند؟ گفت تا جوان بودم کار کردم

2. خوبی‌ها و بدی‌ها .

ولی اکنون قادر به کار نیستم . امام دستور داد تا از بیت المال مسلمین برای او حقوق مقرر فرمودند
(1) .

نقل شده که عده‌ای به دیدار امام صادق علیه‌السلام رفتند . امام به آنها گفت چرا بما ظلم می‌کنید؟
آنها گفتند که ما چه ظلمی بشما کرده‌ایم؟ فرمود در راه آمدن به مدینه پیرکردی که همراهتان
است از خستگی پیاده آمدن به جوانی که سوار اسب بود گفت اگر می‌شود مرا هم سوار کن که
خیلی خسته شده‌ام . ولی او جواب نداد و اعتنایی به آن پیرمرد ننمود . و این ظلم به ما حساب
می‌شود . (2)

فرزندان

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ» (3)

ای مؤمنین ! خود و خانواده‌تان را از آتش جهنم دور نگه دارید .

ثواب بارداری و دوران حمل

پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله : زن از روزیکه حامله شود تا زمانیکه وضع حمل نماید و فرزندش را از
شیر بازگیرد، مثل کسی است که درمرز با کافران جهاد می‌کند ! و اگر در این فاصله بمیرد،
ثواب شهید را دارد . (4)

در روایت است که شخصی که بچه‌دار نمی‌شود، این آیه را بطور مرتب در سجده بخواند: «رَبِّ
هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ . رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ» . (5)

ابرش کلبی به امام پنجم علیه‌السلام عرض کرد که: خانواده‌ام بچه دار نمی‌شوند . حضرت فرمود:
هرروز یا هرشب، صد مرتبه استغفار کن ! (6)

شخصی خدمت امام صادق علیه السلام رفت و گفت: ای فرزند رسول خدا! من هشت دختر

1. خوبی ها و بدی ها .

2. خوبی ها و بدی ها .

3. سوره تحریم، آیه 6.

4. حلیه المتقین .

5. حلیه المتقین .

6. حلیه المتقین .

دارم . ولی پسری ندارم ! دعا بفرمایید خداوند بمن پسری عنایت کند .

امام فرمود: چون خواستی با همسرت نزدیکی کنی، دست راست را بر ران چپ زن بگذار و سوره قدر را هفت بار بخوان !

وقتی هم که آثار حاملگی پیدا شد، در موقع شب، وقتی همسرت پهلوی به پهلوی شد، دست راست را بر ران راست او بگذار و سوره قدر را هفت بار بخوان !

راوی می گوید: بدستور امام عمل کردم، و خداوند بمن پسر عنایت کرد . دیگران هم به این طریق عمل کردند، و خداوند به آنان هم پسر عنایت فرمود .⁽¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرموده است: بعزت و جلالم سوگند که هر زن تازه زاء، رطب بخورد، فرزند او را بردبار گردانم .⁽²⁾

روایت شده وقتی به امام سجّاد علیه السلام بشارت ولادتِ رامی دادند، از پسر و یا دختر بودنش سؤال نمی کرد، بلکه می پرسید: آیا سالم است؟ و هنگامیکه می گفتند: آری! می فرمود: (الحمد لله الذی لم یخلق منی شیئاً مشوهاً)⁽³⁾

شکر خدایی را که فرزند مرا معیوب متولد نفرمود .

«وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ»⁽⁴⁾

سفارش والدین را به انسان می کنیم که مادر مدتی شما را در شکم حمل کرد سپس دوسال شیرداد . پس ابتدا شکر من سپس والدینت را بکن که عاقبت نزد من خواهی آمد.

نقش والدین در سعادت و شقاوت فرزندان

1- تربیت خوب فرزند ثوابهای عظیمی دارد زیرا والدین باید سختی ها و مجاهدت های زیادی انجام دهند تا فرزندان به سعادت برسند.

2- والدین در ابعاد مختلف تربیتی از قبیل جسمانی، روانی، رفتاری و دینی نقش آفرین هستند.

3- نقش محبت به فرزندان در سعادت فرزندان بسیار اثرگذار است. بشرط اینکه اعتدال در آن رعایت شود. همچنین رعایت عدالت در محبت به فرزندان مسئله مهمی می باشد.

1. مکارم الاخلاق .

2. حلیه المتقین .

3. حلیه المتقین .

4. سوره لقمان، آیه 14.

4- اقتدار والدین نیز باید همراه با محبت باشد تا برنامه‌های تربیتی آنها مورد مسامحه قرار نگیرد. والا اگر اقتدار نباشد فرزندان نافرمانی می‌کنند که پیامبر اعظم ص فرمود: خدایا بتو پناه می‌برم از فرزندی که خدایم باشد! ⁽¹⁾ یعنی فرزند به والدین امر و نهی کد.

5- در برخورد تنبیهی با فرزند باید ترتیب رعایت شود بدین صورت که در صورت تخلف فرزند، ابتدا با قهر والدین و در صورت عدم تاثیر استفاده از حالات چهره و نگاههای تند به فرزند و در مرحله بعد تذکر در خلوت سپس محروم کردن از مزایایی مثل تفریح و پول توجیبی بعد از آن وادار کردن به کارهای خدماتی منزل و در آخر تنبیه بدنی که نباید باعث سرخ و کبود شدن بدن شود.

اگرچه در زندگی ائمه ع دیده نشده که فرزندانشان را تنبیه کرده باشند.

6- در هفت سال اول بجز بازی نباید برنامه آموزشی از کودک انتظار داشت.

امام کاظم ع فرمود: مستحب است فرزند در کودکی به بازی و جست و خیز بپردازد تا در بزرگسالی حلیم گردد. ⁽²⁾

والدین خوبست با کودکان بازی کنند. علی ع فرمود: هر که فرزندی دارد با او کودکی کند. ⁽³⁾

7- فضای منزل باید امن باشد والا تربیت با مشکل روبرو می‌گردد پس اگر زوجین باهم درگیری دارند دور از فرزندان باشد.

8- تحقیر فرزندان و سرنش آنها در حضور دیگران مخصوصا آزار کودک گاه منتهی به ضررهای بزرگی در سنین بالا می‌گردد. جوانی که 50 کودک را مورد تجاوز سپس قتل قرار داده بود بعد از دستگیری اعلام کرد تصمیم داشتم هزار کودک را اینگونه از بین ببرم زیرا در کودکی بمن تجاوز شد.

کودکان را با عزت نفس باریاورید. برخلاف بعضی کولیا که فرزندانشان را از همان کودکی گدا بار می آورند!

9- از هفت سالگی به بعد باید مراقبت بیشتری از نوجوان بعمل آید زیرا او ساعاتی را از خانواده دور می شود. الزمه نفسک سبع سنين ثم ضمّه اليک سبع سنين⁽⁴⁾

1. بحارج 81 ص 186

2. بحارج 42 ص 214

3. وسائل ج 15 ص 203

4. وسائل ج 15 ص 193

10- وادار کردن نوجوان به نماز از مهمترین برنامه تربیتی والدین است. که بقدری این مسئله مهم است که پیامبر رحمت فرمود اگر نوجوان بعد از 7 یا 9 سالگی به هیچ وجه حاضر به نماز خواندن نشد او را با تنبيه وادار کنید تا نماز بخواند.

زیرا آنقدر در نماز فوائد است که دراین مورد زور و اجبار بلامانع است.

آداب مربوط به فرزندان

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه خداوند به او چهار پسر بدهد و نام برابر یکی از آنها نگذارد، بر من ظلم کرده است.⁽¹⁾

امام کاظم علیه السلام : فقر در خانه ای که اسم فرزندان، محمد یا احمد یا علی یا حسن یا حسین یا جعفر یا طالب یا عبدالله و یا فاطمه باشد، وارد نمی گردد.⁽²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فرزند بر پدر حقوقی دارد و پدر نیز بر فرزند حقوقی دارد . اما حق پدر بر فرزند آنستکه در هر چیزی بجز معصیت، مطیع پدر باشد . و حقوق فرزند بر پدر آنستکه برای فرزندش نام نیکو بگذارد و ادب نیکو به او بیاموزد و قرآن را به او تعلیم نماید .⁽³⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر فرزند خواستار ازدواج باشد و پدر توانایی مخارج ازدواج او را ندارد ولی امتناع کند و فرزند مجردش به معصیت و گناه آلوده شود، معصیت او را در نامه پدرش می نویسند .⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در هفت سالگی فرزند را به خواندن نماز تمرین دهید و در ده سالگی در صورت نماز نخواندن، بر آنان سخت گرفته شود و حتی آنان را با زدن هم شده به نماز وادار کنید .⁽⁵⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه فرزندش را ببوسد یک حسنه دارد و اگر او را خوشحال کند، روز قیامت خدا او را خوشحال می کند و کسیکه به فرزندش قرآن بیاموزد، روز قیامت پدر و مادر کودک را ندا نموده و دو حله بهشتی از نور، بر تن آنان می نمایند که از نورش صورت اهل محشر روشن می شود .⁽⁶⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فرزند صالح گلی از گلهای بهشت است .⁽⁷⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه خدا به او دختری بدهد و او را اذیت نکند و او را کوچک نشمارد و فرزندان پسر را بر او ترجیح ندهد، خدا بخاطر همین دختر، او را به بهشت می برد .⁽⁸⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دختران حسنا کنند و پسران نعمتند و بر حسنات ثواب داده می شود . ولی از نعمتها سؤال می شود .⁽⁹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که آنچنان بین فرزندان با عدالت رفتار نماید که

1. بحار الانوار .

2. بحار الانوار .

3. میزان الحکمه.

4. میزان الحکمه.

5. میزان الحکمه.

6. میزان الحکمه.

7. میزان الحکمه.

8. میزان الحکمه.

9. میزان الحکمه.

حتّی در بوسیدن آنها نیز مساوات باشد .⁽¹⁾

امام ششم علیه السلام : میراث خداوند به بنده مؤمنش، فرزند صالحی است که برای پدرش طلب
آمزش کند .⁽²⁾

در روایت است که پسران وقتی به شش سالگی رسیدند نباید در یک بستر بخوابند .⁽³⁾

ختان

امام ششم علیه السلام : کسیکه ختنه نکرده نباید پیشنمازی مردم را بکند و شهادتش قبول نیست
و اگر مُرد بر او نماز نخوانند ! زیرا بزرگترین سنّت پیامبر صلی الله علیه و آله را ترک کرده است .⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر فرزندان را در روز هفتم ختنه کنید، پاکیزه تر است و زودتر زخم
آن بهبود می یابد و گوشت می روید .

و فرمود: زمین از بول شخص ختنه نشده تا چهل روز آلوده است.⁽⁵⁾

چگونه با پدر و مادر و فامیلهای برخورد نماییم؟

استحکام کانون خانواده‌ها وابسته به درست برخورد کردن با اعضای خانواده است. کسانی که دستورات بزرگان دین را در این مورد رعایت می‌کنند معمولاً خانواده‌های موفق دارند.

پدر و مادر علت ظاهری بدنیا آمدن هر انسانی هستند لذا خداوند که علت اصلی وجود هر شخصی است، فرموده است که:

واز بنی اسرائیل پیمان گرفتیم که فقط الله را پرستند و به والدین نیکی کنند.⁽⁶⁾

دستورالعمل برخورد با والدین

فرزندان باید در مقابل والدین خود اینگونه عمل نمایند تا سعادتمند باشند:

با محبت به آنها نگاه کند.

1. میزان الحکمه.

2. میزان الحکمه.

3. حلیه المتقین.

4. حلیه المتقین.

5. مکارم الاخلاق.

6. سوره بقره، آیه 83.

صدایش را بر آنها بلند ننماید .

حرف آنها را در غیر واجب و حرام، بکار ببندد .

با مخالفت آنها به سفر غیر ضروری نرود .

در رفع احتیاجات آنها بکوشد .

جلوتر از آنها در کوچه و خیابان گام برندارد .

برای آنها دعا کند و از خداوند آمرزش آنها را بخواهد .

تا زنده هستند آنها را از خود ناراضی نگرداند و بعد از رحلت آنها همیشه بیاد آنان بوده و برایشان دعا کرده و به نیت آنان کارهای خیر بجا آورد .

با عمل به این سفارشات می توان گفت که از نظر روانی نیز فرزندان این خانواده ها در سلامت و آرامش خوبی هستند .

خانواده و کار و تلاش

یکی از موانع پیشرفت خانواده، وجود بیماری تنبلی اجتماعی در بین بعضی از خانواده ها است.

شاخصه بیماری مذکور این است که افراد تحصیل کرده و کارشناس جامعه، بجای رو آوردن به کار و تلاش و کارآفرینی، بدنبال پشت میز نشینی و کارهای دولتی و اداری باشند. حتی حاضر باشند که با داشتن مدرک لیسانس، آبدارچی یا سرایدار یک اداره باشند! یا اینکه سرمایه داران جامعه، بجای سرمایه گذاری در کارخانجات و صنعت مورد نیاز کشور، پول خود را در بانکها بگذارند تا سود بی دردسر و تضمینی بگیرند یا مغازه و پاساژ بزنند. و یا کشاورزان و دامداران کشور، تحمل مشکلات این مشاغل را نداشته و آنها را رها کرده و به شهرنشینی و مشاغل راحت روی بیاورند. یا

دانشمندان و پژوهشگران و تولید کنندگان علم، ریشه ای و عمقی کار و تلاش نکنند و بدنبال مونتاژ و استفاده از علوم غرب باشند و...

با توجه به اهمیت کار و تلاش در اسلام، نباید این بیماری در افراد جوان و شاداب و پیرانرژی باشد. باید فرهنگ ارزشمند کار و تلاش از طریق روحانیت، از طریق رسانه ها و مراکز فرهنگی، اشاعه پیدا کند.

تنبلی و کسل بودن و بیکار بودن بسیار در اسلام مورد مذمت قرار گرفته است. به روایاتی در این زمینه اشاره می کنم:

روایتی است که رسول اکرم فرموده است: طلب رزق حلال و گذران کردن از درآمد حلال وظیفه واجب هر مرد و زن مسلمان است.

در دین اسلام دستور داده شده است که مسلمانان صبح هر چه زودتر از خانه خارج شوند و به دنبال تلاش برای زندگی بروند و از جمله کسانی که دعایشان هرگز به استجاب نمی رسد، کسانی هستند که تنی سالم دارند و گوشه خانه نشسته و تنها برای گشایش روزی دعا می کنند.

اینکه مسلمانان تلاشگر باشند و کار کنند و بدنبال رزق و روزی باشند، دنیا طلبی نیست بلکه همین هم عبادت است

اگر انگیزه کار به دست آوردن مال، تأمین معاش خود و خانواده و بستگان یا بالا بردن سطح زندگی عائله خویش و دگران باشد، آن کار مقدس و آن مال ممدوح و صاحبش مورد تکریم و احترام است،

مردی با نگرانی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: به خدا قسم ما سخت گرفتار دنیا شده ایم و دوست داریم که بر مال و ذخایر آن دست یابیم. وضع ما چگونه خواهد بود؟

حضرت از او سؤال کرد:

- دوست داری با مال دنیا چه کنی و درآمدت را در چه راه صرف نمایی ؟ جواب داد: قسمتی را در بهبود زندگی خود عائله ام صرف نمایم . 2: صله رحم کنم و به بستگان تهی دستم کمک نمایم . 3: در راه خدا به فقر و مستمندان بدهم . 4: و به سفر عبادت حج و عمر بروم .
حضرت فرمود: نگران نباش . کار تو دنیا طلبی مذموم نیست ، بلکه این کار خود آخرت طلبی است

{ وسائل الشیعه - کتاب تجارت }

از امام موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: ان الله تعالى ليغض العبد النوام ، ان الله ليغض العبد الفارغ : (خداوند بنده پر خواب را مبعوض می شمرد، خداوند انسان بیکار را دشمن می دارد) { وسائل الشیعه - کتاب تجارت }

طبق آیات قرآن رسیدن انسان به اهدافش فقط از طریق سعی و تلاش میسر می باشد.

یعنی عامل اصلی سعادت **سعی** و تلاش است .

این حقیقت در بسیاری از آیات قرآن منعکس است .

در اینجا انسان را در گرو اعمالش می شمرد (کل نفس بما کسبت رهینه) (مدثر - 38).

و در جای دیگر بهره او را تنها در گرو سعیش می شمرد (وان لیس للانسان الا ما **سعی**) . نجم - 39

و در بسیاری از آیات ، بعد از ذکر ایمان ، روی عمل صالح تکیه می کند. تا همگان این خیال خام را از سر بدر کنند که بی **سعی** و تلاش به جائی می توان رسید مواهب دنیای مادی را بی **سعی** و تلاش نمی توان بدست آورد، چگونه می توان انتظار داشت که سعادت جاودانی بدون آن بدست آید.

آیات قرآن مجید درباره لزوم کار و کوشش و تقلا در این زندگانی برای تحصیل مقاصد قانونی به قدری فراوان و صریح است که جای هیچ گونه تردیدی برای ضرورت کار و تکاپو نمی گذارد . و با مشاهده آیات قرآنی و سخنان علی و دیگر ائمه معصومین علیهم السلام و بیانات بزرگترین حکما و عرفای اسلام در لزوم کار و کوشش مفید در این زندگی، می فهمیم که رمز سعادت انسان در سعی و تلاش و مجاهدت است.

خانواده و صرفه جویی

آدمی در شبانه روز برای رفع احتیاجات خوراکی و پوشاکی، جنسی، رفعت و آمدو... خود، باید غذا برای خوردن و لباس برای پوشیدن و همسر برای آرامش و رفع غریزه جنسی و مرکب سواری داشته باشد.

انسان بعنوان خلیفه خدا در زمین تا چه حد می تواند از این نعمتها استفاده کند؟ حد و اندازه خوردن چقدر است؟ لباس تا چه اندازه؟ مصرف انرژی چقدر؟ خداوند در قرآن اندازه آنرا معین کرده و فرموده است که:

«مؤمنین آنانی هستند که وقتی خرج می کنند، اسراف نکرده و بخل هم نورزیده بلکه حد وسط را رعایت می کنند.» فرقان 67

«بخورید و بیاشامید ولی اسراف نکنید.» اعراف 31

«امام صادق (ع): خوردن و آشامیدن و پوشیدن و ازدواج و سوار مرکب شدن اگر با میانه روی باشد، حلال و الا حرام است چون خدادر سوره انعام آیه 141 فرموده است: اسراف نکنید که خدا مسرفین را دوست ندارد.»

افراط در مصرف مواد دارویی و غذایی و انرژی بزرگترین ضربه به کشور است!

. آمار رسمی نشان می دهد که مصرف دارو در کشور ما بیشتر از کشور هفتصد میلیونی هند است.

مصرف انرژی در کشور ما به اندازه 20 برابر استاندارد است. سرانه مصرف ما در انرژی به اندازه

کشور یک میلیاردی چین است. مصرف آب در کشورهای اروپایی که چند برابر ما باران و

نزولات آسمانی دارد بسیار کمتر از ماست در فرهنگ آنها برای مصرف آب از تکنولوژی روز و مدرن برای پایین آوردن مصرف آب استفاده می کنند. آمار نشان می دهد سالانه بین 15 تا 40 درصد محصولات کشاورزی در چرخه تولید تا مصرف از بین می رود که بخشی از این معضل به دولت، سیاستگذاری ها و راهکارهای آن برای جلوگیری از هدر رفت محصولات کشاورزی و بخش دیگر آن به فرهنگ نادرست مصرف نزد مردم برمی گردد.

همچنین نتایج تحقیقات و مطالعات مختلف بیانگر آن است که در بخش کشاورزی کشور، آب به شکلهای مختلف و به میزان زیادی تلف می شود به نحوی که بازده کل آبیاری در کشور بین 33 تا 37٪ تغییر می نماید. یعنی حدود 70٪ از منابع آب به صورت تبخیر، نفوذ عمقی، جریانات سطحی به زهکشها، و از طریق رودخانه هایی که به دریا ریخته و یا از مرزهای کشور خارج می شوند تلف می گردد.

بخش عمده مصرف بالای حامل های انرژی در کشور به دلیل هدر رفت یا اتلاف انرژی در بخش های مختلف مصرف است. روند بسیار بالای میزان اتلاف انرژی عمدتاً به دلیل غیراستاندارد بودن سیستم های انرژی بر، عدم توجه به طراحی های مناسب برای بهینه سازی مصرف انرژی در نیروگاه ها، شبکه انتقال و توزیع نیرو، صنایع خودروسازی و دیگر دستگاه ها و وسایل انرژی بر و ساختمان ها است.

به عنوان مثال اگر نیروگاه های ما برای تولید برق 100 واحد گاز دریافت می کنند، حدود 70 واحد آن را هدر می دهند و تنها از 30 واحد آن استفاده می کنند یا وقتی برق تولیدی وارد شبکه انتقال می شود تا زمانی که به دست مصرف کننده برسد، بالاتر از 21 درصد از آن هدر می رود در حالی که هدر روی یا پرت انرژی در شبکه های انتقال و توزیع بیشتر کشورهای دنیا بین 5-7 درصد و حتی در کشور بنگلادش 9 درصد است. بررسی میزان هدر روی انرژی در ایران نشان می دهد که فقط در سال 86 حدود 60 میلیارد دلار هدر روی انرژی داشته ایم که رقم قابل توجهی است

. با مقایسه آمار مصرف بنزین در ایران در سال 1355 با کشورهای ترکیه و فرانسه نشان می دهد که در آن زمان مصرف بنزین در کشور ما و ترکیه تقریباً برابر و حدود 7 میلیون لیتر در روز بوده است. در فرانسه نیز مصرف بنزین 6 برابر ایران بوده است؛ اما با گذشت 30 سال از آن زمان

آمارها نشان می‌دهد که مصرف بنزین در فرانسه در سال 1385، معادل نصف مصرف این فرآورده در ایران است

اضرار به دیگران

ذکر این نکته در اینجا ضروری است که زیاده‌روی در مصرف آب و برق علاوه بر عنوان اسراف به عنوان ضرر به دیگران نیز حرام است. به عبارت دیگر زیاده‌روی در مصرف آب و برق و مانند آن دو عنوان و حیثیت دارد و به هر دو عنوان حرام است. یکی عنوان اسراف از نظر زیاده‌روی در مصرف و هدر دادن. دوم عنوان ضرر به غیر است زیرا زیاده‌روی در مصرف آب و برق موجب قطع آن و ضرر به دیگران می‌گردد، موجب قطع برق کارخانه، بیمارستان و مراکز صنعتی و دولتی و خانه‌های مردم می‌گردد و این ضرر به دیگران است. از طرفی موجب محرومیت مناطق دیگری از این نعمت می‌شود

«بررسی‌ها و پژوهش‌های کارشناسان نشان می‌دهد میانگین مصرف آب در ایران در ازای هر یک نفر جمعیت 2 متر مکعب (2 هزار لیتر) است این رقم بیش از حد معمول و مورد نیاز در مقایسه با جوامع پیشرفته صنعتی که به طور متوسط روزانه 750 لیتر آب مصرف می‌کنند نگران کننده است این نگرانی زمانی آشکارتر می‌شود که بدانیم برای انتقال، پالایش و توزیع هر متر مکعب آب معادل 300 – 200 ریال هزینه به دولت تحمیل می‌شود چه بسیار غذاهای که با زحماتی پخته و آماده می‌شود ولی مقداری از آن به سطلهای زباله منتقل می‌گردد.

در کشور ما میلیاردها تومان صرف نانی می‌شود که شصت درصد آن مصرف نمی‌شود.

مصرف بسیاری از مواد بسیار مهم کشور ما حداقل دوبرابر استاندارد جهانی است!

میلیاردها تومان صرف تهیه سیگار و دود کردن آن میشود.

میلیاردها تومان صرف جشنهای آنچنانی عروسی‌ها و جشنواره‌های بی‌خاصیت که هیچ بار فرهنگی مثبت ندارد، می‌گردد.

میلیاردها تومان صرف مواد مخدر می‌گردد.

ضرر افراط در مصرف یکی دوتا نیست بلکه زیان های ناشی از مصرف زیاد موادغذای وانرژی به مسئله سلامت جامعه هم آسیب وارد می کند. وافزایش سرطان ها وبیماری های قلبی وغیره به عدم استاندارد بودن مصرف کشورما برمی گردد.

عدم اعتدال در مهمانی ها!

«دو دختر مسلمان فرانسوی که به ایران آمده بودند ودر بعضی ازمراسمات جشنها شرکت کرده بودند،اظهار داشتند:شما که انقلاب کرده اید،همه چیزتان خوب است غیر از مراسم عروسیتان!که خیلی اسراف می کنید درحالیکه می توانید هزینه این جشنهارا صرف خریدوسائل زندگی عروس وداماد نمائید.»

آری در بسیاری از مهمانی های ما ایرانی ها اسراف صورت می گیرد وموادغذایی فراوانی دور ریخته می شود. وبرکت مهمانی را تبدیل به نامبارکی می کند.چرا باید برای یک مهمانی ،انواع غذاها طبخ گردد و هزینه فراوانی صرف گردد؟

اسراف باعث عذاب

«هر مسلمانی مخصوصاً پدرومادرو وظیفه دارند که در همه مصارف زندگی حدوسط را رعایت کنند که اسراف باعث از دست رفت نعمتهای حلال دنیوی وباعث عذاب اخروی می شود.»

«امام صادق (ع):هر ساختمانی که بیش از مقدار نیاز باشد،در آخرت وبال گردن صاحبش می شود»

چشم و هم چشمی عامل اسراف!

«یکی از علل اسراف وتبذیر(ریخت وپاش)چشم وهمچشمی های ناسالم است. مثلاً فلان شخص در عروسی فرزندش چقدر خرج کرد من باید دوبرابر او یا مثل او خرج کنم..»

همچنین تجمل گرایی نیز از علل اسراف وتبذیر می باشد. تقلیداز فرهنگ غرب وتوجه بیش از حد به زخارف وزبرج دنیا که مانع توجه به خدا است،باث می شود پولهای کلانی در مصارف غیر لازم وغیر اجب صرف گردد.

«رسول خدا(ص):از علامتهای اسراف آنستکه آنچه درشان او نیست می خورد وآنچه در شأن او

نیست می پوشد وآنچه در شأن او نیست می خرد»

«امام صادق(ع):کمترین حد اسراف آنستکه اضافه آب را دور بریزی ویالباس مخصوص بیرون را

درخانه پوشی ویا لباس تمیز را در محل کثیف پوشی!»

چگونه بخوریم و بیاشامیم؟

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ⁽¹⁾

یعنی ای مردم غذای حلال و پاکیزه زمین را بخورید و از گامهای شیطان پیروی نکنید که او دشمن آشکار شماست .

غذا خوردن از نیازهای ضروری انسان می باشد. گویند که آدمی اگر سه هفته غذا نخورد می میرد و اگر دو هفته آب نخورد می میرد و اگر یک هفته نخوابد می میرد! غذا علاوه بر سیر کردن انسان، چنانچه با رعایت دستورات سلامتی همراه باشد، باعث سلامت و نشاط و طول عمر آدمی است. و اگر درست و متعادل نباشد باعث بیماری خواهد شد.

بزرگان دین گفته اند که معده ریشه دردها است. یعنی با عدم رعایت غذا خوردن به دردهای مختلفی دچار می شویم و با کنترل معده از بسیاری از دردها نجات پیدا می کنیم.

1 . سوره بقره ، آیه 169 .

«امیر مؤمنان علی علیه السلام خطاب به امام حسن علیه السلام :

اگر می‌خواهی که سالم بمانی و از پزشک بی‌نیاز شوی، چهار امر را رعایت کن!

اول: اگر به غذا میل نداری نخور! دوم: هنوز سیر نشده‌ای، از غذا دست بکش! سوم: غذا را کاملاً در دهان جویده نما! چهارم: قبل از خواب، غذای حاجت کن!⁽³⁾

چاقی

«امام ششم علیه‌السلام: بدنتان را مانند خوک‌هایی که برای ذبح، چاق می‌کنند، چاق ننمائید!»⁽⁴⁾

روغن و پیری!

«امام ششم علیه‌السلام: از روغن در سن پیری خودداری کنید.»⁽⁵⁾

3. حلیه المتقین.

4. حلیه المتقین.

5. حلیه المتقین.

صبحانه

«شخصی خدمت امام ششم علیه‌السلام آمد و از درد و زخم معده شکوه کرد. امام فرمود: صبحانه

و شام بخور! ولی در بین این دو چیزی نخور! که خدا در توصیف غذا خوردن اهل بهشت

می‌فرماید: «وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا» یعنی: صبح و شام به رزق الهی مشغولند.»⁽¹⁾

«امام ششم علیه‌السلام: هرگاه نماز صبح را خواندی، نان بخور تا بوی دهانت خوش و حرارت

آرام شود و دندانهایت محکم و لثه ات سفت و روزیت جذب و اخلاقت خوب گردد.»⁽²⁾

1. حلیه المتقین.

2. بحار، ج 66.

«امام ششم علیه السلام: هرگاه به سن پنجاه سالگی رسیدید، شبها روغن نخورید.»⁽¹⁾

غذای مؤمن و کافر

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: مؤمن در یک شکم چیزی می خورد و کافر در هفت شکم چیزی می خورد!»⁽²⁾ «ابو جحیفه در حالی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمد که آروغ می زد! حضرت فرمود: آروغ زن که هر که در دنیا سیرتر است، در قیامت گرسنه تر می باشد! ابو جحیفه از آن به بعد تا رحلتش غذای سیر نخورد.»⁽³⁾

دعوی زن وشوهر

«آمده است: حضرت عیسی علیه السلام به شهری رسید. زن و مردی که با هم نزاع داشتند، نزد او آمدند. حضرت علت نزاعشان را پرسید. مرد گفت: این همسر من است و من از او راضی هستم. اما چون صورتش بی طراوت شده و کهنه به نظر می رسد، می خواهم از او جدا شوم! حضرت به زن فرمود: می خواهی صورتت با طراوت گردد؟ گفت: آری! حضرت فرمود:

هرگاه غذا می خوری، سیر مخور! زیرا غذای زیاد در معده به جوش می آید و آب صورت را می برد!

آن زن چنین کرد و رویش با طراوت شد.»⁽⁴⁾

شکم پر!

با سیری غذا خوردن، موجب مرض برص و پیسی می شود.»⁽⁵⁾

«امام پنجم علیه السلام: هیچ چیز به اندازه شکم پُر نزد خدا مبعوض نیست!»⁽⁶⁾

«امام ششم علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی پُر خوری را دشمن می دارد.»⁽⁷⁾

1. حلیه المتقین.

2. حلیه المتقین.

3. حلیه المتقین.

4. حلیه المتقین.

5. بحار، ج 66.

6. بحار، ج 66.

7. بحار، ج 66.

«امام ششم علیه السلام: هیچ گاه در حال راه رفتن غذا نخور مگر مجبور باشی!»⁽¹⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: غذا خوردن در بازار و در حال راه رفتن از پستی است!»⁽²⁾

اهمیت شام

«امام هفتم علیه السلام: شام را اگرچه تکه ای نان خشک باشد، ترک نکنید که باعث قوّت بدن و قوّت جماع می شود.»⁽³⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: شام را ولو با خوردن خرما یا اندکی، ترک نکنید. به درستی که من می ترسم ائمتم به خاطر ترک کردن شام زود پیر شوند! زیرا شام برای پیر و جوان، قوّت آوراست»⁽⁴⁾.

«امام ششم علیه السلام: نخوردن شام، پیری می آورد و سزاوار است که افراد مسن با شکم پُر بخوابند.»

«امام ششم علیه السلام: برای افراد مسن خوب نیست که با شکم خالی بخوابند. و اگر با شکم پُر بخوابند، برایشان بهتر است.»⁽⁵⁾

«امام رضا علیه السلام: هرگاه شخصی پا به سن گذاشت، شام خوردن را ترک نکند. زیرا خوردن شام باعث خواب آرام و خوشبو شدن دهان می گردد.»⁽⁶⁾

«امام ششم علیه السلام: کسی که شام نخورد، رگی از بدنش می خشکد که دیگر خوب نمی شود.»⁽⁷⁾

«امام ششم علیه السلام: شام از غذای روز نافع تر است.»⁽⁸⁾

1. مکارم الاخلاق.

2. مکارم الاخلاق.

3. حلیه المتقین.

4. بحار، ج 66.

5. بحار، ج 66.

6. بحار، ج 66.

7. بحار، ج 66.

8. بحار، ج 66.

زیاده روی در خوردن نیز آثار بدی برای جسم و روح انسان ایجاد می کند.

ضررهای پر خوری

1- ضررهای جسمی

«حضرت عیسی (ع) در حال سفر به شهری رسید. در محلی مشاهده کرد که زن و مردی باهم نزاع می کنند. عیسی (ع) علت نزاعشان را پرسید. مرد گفت: این همسر من است که از اخلاقش راضی هستم ولی می خواهم او را طلاق دهم. زیرا آب صورتش رفته است و صورتش شادابی و طراوت ندارد! عیسی (ع) به زن گفت: می دانی چرا اینگونه شده ای؟ گفت: نمی دانم. عیسی (ع) گفت: شما وقتی غذا می خوری پُر می خوری و هنگامیکه معده پر از غذا شود، بخار معده باعث از بین رفتن آب و رنگ صورت می شود. شما باید قبل از سیر شدن دست از غذا بکشی تا عیت برطرف شود. زن اینگونه کرد و عیش برطرف شد.»

2- ضررهای روحی

«ابو جحیفه در حالیکه آروغ می زد، خدمت پیامبر (ص) آمد. حضرت فرمود: آروغ نزن که هر که در دنیا سیرتر است، در آخرت گرسنه تر می باشد.»

«امام باقر (ع): هیچ چیز باندازه شکم پُر نزد خدا مبعوض نیست.» بحارج 66

«پیامبر (ص): دلهایتان را با زیاد خوردن و زیاد نوشیدن نمیرانید!»

«لقمان (ع): ای پسر کم! وقتی معده پر شد، تفکر می خوابد. حکمت لال می شود و اعضاء از عبادت کسل می گردند.»

فواید بعضی خوراکیها

سیب

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : سیب را ناشتا بخورید که رطوبت معده را می برد و در جای دیگر فرمود: یکی از عوامل سلامتی، خوردن سیب در سحر است.»⁽⁴⁾

«امام ششم علیه السلام : اگر مردم می دانستند در سیب چه فوایدی است، مریض هایشان را فقط با سیب درمان می کردند!»⁽⁵⁾

«امام ششم علیه السلام : مریض های تب داران را با سیب معالجه کنید که سیب از تمامی داروها برای تب بهتر است.»⁽⁶⁾

انار

«امام صادق علیه السلام هر شب جمعه، انار میل می فرمود.»⁽⁷⁾

«علی علیه السلام : به بچه های تان انار بخورانید تا زودتر زبانشان باز شود.»⁽⁸⁾

«امام پنجم علیه السلام : میوه صد و بیست رنگ دارد که سرور آنها انار است.»⁽⁹⁾

4. مکارم الاخلاق.

5. مکارم الاخلاق.

6. بحار، ج 66.

7. بحار، ج 66.

8. مکارم الاخلاق.

پنیر

«امام ششم علیه السلام: گردو و پنیر اگر با هم خورده شوند، دارای فایده‌اند و اگر به تنهایی خورده شوند، ضرر دارند.»⁽²⁾

«شخصی از امام صادق علیه السلام درباره پنیر سؤال کرد. امام فرمود:

درد بی درمان است!

شب خدمت امام رفت و دید بر سفره امام پنیر است! پرسید: جانم به فدایت! صبح راجع به پنیر فرمودید، درد بی درمان است! در حالی که بر سر سفره شما پنیر است؟ فرمود:

پنیر در موقع صبح ضرر دارد. ولی در شب، نافع است و آب پشت را زیاد می‌کند.»⁽³⁾

کباب برگ!

«امام ششم علیه السلام: **کباب تب را از بین می‌برد.**»⁽⁴⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: مایامبران، گوشتخوار و طرف‌دار گوشت می‌باشیم.»⁽⁵⁾

امام ششم علیه السلام: هر که گرفتار ضعف قلب یا ضعف بدن شود، گوشت بره با شیر بخورد.»⁽⁶⁾

«یونس بن بکر می‌گوید: امام رضا علیه السلام به من فرمود:

چرا رنگت زرد شده است؟

گفتم: کسالتی عارضم گشته است. فرمود:

گوشت بخور!

منهم گوشت خوردم . پس از یک هفته، حضرت مرا به همان حال سابق دید . فرمود:

1. بحار، ج 66.

2. بحار، ج 62.

3. بحار، ج 75.

4. بحار، ج 62.

5. مکارم الاخلاق.

6. مکارم الاخلاق

مگر نگفتم گوشت بخور؟

عرضه داشتم . من از آن روزی که شما امر فرمودید، چیزی جز گوشت نخوردم ! فرمود:

چگونه خوردی؟ گفتم: به صورت پخته ! فرمود:

کباب کن و بخور !

- منهم چنین کردم . - بعد از یک هفته امام به دنبال من فرستاد . من خدمت آقا رفتم، در حالی

که خون به صورتم دویده بود ! حضرت وقتی مرا دید، فرمود:

خوب شدی .»⁽¹⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین غذای دنیا و آخرت، گوشت است .»⁽²⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : سرآمد غذاهای دنیا و آخرت، گوشت و برنج است.»⁽³⁾

«علی علیه السلام : بر شما باد به خوردن گوشت ! زیرا گوشت از گوشت به دست می آید و گوشت باعث روئیدن گوشت می شود . کسی که چهل روز گوشت نخورد، بد اخلاق می شود»⁽⁴⁾

«زراره می گوید: در ماه شعبان، پانزده روز خدمت امام باقر علیه السلام بودم . هر روز غذا گوشت بود و ندیدم که یک روز گوشت نباشد.»⁽⁵⁾

«امام ششم علیه السلام : بهترین نوع گوشت، گوشت پشت حیوان است . و فرمود: روغن گاو شفاء و شیرش دواء و گوشتش درد است.»⁽⁶⁾

1 . مکارم الاخلاق.

2 . اخبار و آثار امام رضا علیه السلام .

3 . اخبار و آثار امام رضا علیه السلام .

4 . بحار، ج 75.

5 . بحار، ج 75.

6 . بحار، ج 75.

پرهیز و روزه

یکی از راههای سلامتی کنترل شدید کیفیت خوردن است .

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : معده، خانه دردهاست و پرهیز، ریشه درمانهاست.»⁽¹⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزه بگیرید تا سالم بمانید و زکات بدن ها، روزه است.»⁽²⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد به روزه گرفتن ! زیرا روزه خون رگها را رقیق می کند و زواید بدن را از بین می برد.»⁽³⁾

غذای حلال

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که از حلال بخورد، ملکی بر بالای سرش بایستد و برایش استغفار کند تا از غذا دست بکشد.»⁽⁴⁾

چهار کلمه نوشته شده بر در سوم بهشت

علامه اربلی «ره» در کشف الغمه از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت می کند که وقتی به آسمان رفتم و خواستم بهشت و دوزخ را ببینم، جبرئیل مرا به سوی بهشت برد و هشت در بهشت را دیدم که بر هر یک چهار کلمه نوشته شده بود که هر کلمه ای از دنیا و آنچه در دنیا هست، بهتر است . به شرط عمل . که بر در سوم نوشته بود: لا اله الا الله محمد رسول الله و علی ولی الله . انّ لكل شیء حيلة وحيلة الصلوة فی الدنيا اربع خصال . قلة الکلام و قلة المنام و قلة المشی و قلة الطعام . هر که در دنیا سلامتی می خواهد چهار مطلب رعایت کند . کم حرفی . کم خوابی . کم راه رفتن . کم خوری .⁽⁵⁾

1 . حلیة المتقین .

2 . حلیة المتقین .

3 . حلیة المتقین .

4 . مکارم الاخلاق .

5 . بحار الانوار .

غذای غیر داغ

«امام ششم علیه السلام: غذای داغ برکت ندارد.»⁽⁴⁾

4. بحار، ج 66.

مستحبات آشامیدن آب

به طور مکیدن بنوشد، در روز ایستاده بنوشد، قبل از آشامیدن، نام خدا را بر زبان جاری نماید و بعد از آشامیدن، حمد الهی کند، به سه نفس بیاشامد، از روی میل بیاشامد، بعد از آشامیدن به یاد حسین علیه السلام و اهل بیت علیه السلام آن حضرت افتاده و قاتلان ایشان را لعن نماید.⁽³⁾

«داود رقی می گوید: خدمت امام صادق علیه السلام بودم که برای حضرت آب آوردند. وقتی نوشید، اشک در چشمانش جمع شد و به من فرمود:

ای داود! خدا لعنت کند کشندگان حسین علیه السلام را. و بدان هر که آب بنوشد و حسین علیه السلام را یاد کند، و بر قاتلش لعن نماید، خداوند صد هزار حسنه برای او می نویسد و صد هزار گناه از او پاک می کند و صد هزار درجه به او می دهد و...»⁽⁴⁾

3. توضیح المسائل.

4. بحار، ج 66.

مکروهات آشامیدن آب

زیاد آشامیدن، آشامیدن بعد از غذای چرب، در شب ایستاده نوشیدن، آشامیدن با دست چپ، از جای شکسته ظرف آب نوشیدن⁽¹⁾

1. توضیح المسائل.

نتیجه»

باید در سبک غذا خوردن مردم ایران تغییر ایجاد شود و اصولی که اسلام توصیه کرده رعایت شود از جمله:

صبحانه اول صبح میل شود. شام اول شب و سبک میل شود. اگر انسان میل به غذا ندارد نخورد. وقتی غذا میخورد کامل نخورد و سیر نشده دست بکشد. وسط غذا مایعات نخورد. افراد بالای پنجاه سال شب غذایی که در آن روغن بکار رفته نخورد. پر خوری عامل خیلی از بیماری ها است. اسلام به خوردن گوشت گوسفند، سیب خیلی سفارش کرده و به رعایت مستحبات و مکروهات نوشیدن آب توصیه کرده و در آخر سفارش به روزه کرده که به سلامتی بسیار کمک می کند.

رعایت نظافت و بهداشت

معمولاً انسانها از افراد تمیز و نظیف خوششان می آید و از افراد کثیف و آلوده متنفر هستند .

در اسلام، رعایت نظافت جزء دین محسوب می شود . دهها رو این و سخن از بزرگان دین در مورد رعایت نظافت نقل شده است .

دستورات بهداشتی اسلام در زمینه های:

1- بهداشت موهای بدن

«خدا به ابراهیم علیه السلام فرمان داد که: خود را پاکیزه کن ! او هم سبیل خود را کوتاه کرد . باز به او خطاب شد که: پاکیزه شو ! ابراهیم علیه السلام موی زیر بغل خود را اصلاح کرد . مجدداً به او خطاب شد که: پاکیزه شو ! او هم ناخن های خود را گرفت . باز به او فرمود: پاکیزه شو ! او موی عورت خود را ازاله کرد .

مجددا به او امر شد که: پاکیزه شو! اوهم خود را ختنه نمود.⁽¹⁾

«پیامبر صلی الله علیه و آله: هر که به خدا و قیامت ایمان دارد نباید موهای عورت خود را بیش از

چهل روز نسترده بگذارد و زنیکه ایمان دارد بیش از بیست روز نباید نسترده بگذارد.»⁽²⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: هر که سبیل خود را نچیند از مانیست.»⁽³⁾

2- حمام و شستشوی بدن

«امام صادق علیه السلام: حمام یک روز در میان، گوشت بدن را زیاد می کند.» معلم کبیر امام

صادق علیه السلام

3-مسواک

«دو رکعت نماز مسواک زده برتر از هفتاد رکعت نماز مسواک زده است»⁽⁴⁾

«روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله مشاهده کرد که چند نفر از مسلمانان دندانشان زرد است!

1. مکارم الاخلاق طبرسی.

2. مکارم الاخلاق طبرسی.

3. مکارم الاخلاق طبرسی.

4. بحار، ج 79.

حضرت فرمود: چرا دندان های شما را کثیف می بینم؟ چرا مسواک نمی زنید؟⁽¹⁾

4- رسیدگی به ظاهر صورت و سر

«مردی به دیدار پیامبر رفت . حضرت قبل از دیدار با آن مرد، ظاهر خود و محاسن را در آینه که ظرف آبی بود، مرتب کرد . بعد از برگشتن حضرت، عایشه گفت: ای رسول خدا! تو سرور فرزندان آدم علیه السلام هستی و رسول پروردگار عالمیانی! آن وقت برای دیدار با یک فرد عادی، می ایستی و محاسن خود را در ظرف آب مرتب می کنی؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای عایشه! خدا دوست دارد که وقتی مؤمن به دیدار مؤمن می رود، خود را زیبا و مرتب سازد.»

5- پوشیدن⁽²⁾ لباس تمیز

«شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید: آشکار نمودن نعمت که خدا بدان در آیه «وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ» آمده چیست؟ فرمود: لباس تمیز بپوشد . بوی خوش استعمال نماید . خانه اش را سفیدکاری کند . درب خانه اش را جاروب نماید.»

«یکی از مسلمانان پولدار با لباس ژولیده نزد پیامبر رفت . حضرت پرسید؟ پول داری؟ گفت: آری . خدا همه گونه به من نعمت داده است . فرمود: خدا وقتی به کسی نعمتی می دهد، دوست دارد آثار آن را ببیند.»

«امام صادق علیه السلام : در نزد خدا، ظاهر کردن نعمت از مخفی کردنش بهتر است پس با بهترین زینت محلت ظاهر شوید.»

«شخصی از امام مجتبی علیه السلام پرسید: چرا برای خواندن نماز، بهترین لباسها را می پوشی؟ فرمود: زیرا خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد . من هم می خواهم خود را برای خدایم زیبا کنم . که خدا فرمود: در هنگام نماز زینت کنید.»

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که شارب خود را نچیند از مانیست»

«امام صادق علیه السلام : یکی از عوامل فشار قبر، اهمیت ندادن به طهارت و نجاست است»

6- نظافت منزل و محله و شهر

7- آراستن ظاهر و پوشیدن لباسهای زیبا و شیک

«عده‌ای به امام رضا علیه‌السلام گفتند که: مردم از اینکه می‌بینند شما لباس‌های خوب و

1. بیست و پنج اصل اخلاقی امامان علیه‌السلام .

2. بیست و پنج اصل اخلاقی امامان علیه‌السلام .

گرائقیمت بر تن می‌کنید، ناراحتند !

امام فرمود: یوسف پیامبر از نسل پیامبران بود در حالی که لباس دیا به تن می‌کرد و از پوشش زربفت استفاده می‌نمود و در مجالس آل فرعون می‌نشست و این‌ها به مقام او خدشه‌ای وارد نکرد . لباس گرائقیمت در صورتی مذموم است که خرج ضروری‌تری در پیش باشد و آنچه بر امام لازم است، عدالت در حکم و راستگویی در سخن می‌باشد .

خداوند چیزهایی را حلال نموده که کم و زیاد نمی‌شوند و چیزهایی را حرام نموده که آنها هم کم و زیاد نمی‌شوند !»

نتیجه:

نظافت و بهداشت بدن همانند حمام رفتن - مسواک زدن - اصلاح موهای بدن - پوشیدن لباس تمیز - آراستگی ظاهر و استفاده از بوی خوش ، به سلامت جسم و روح انسان کمک می‌نماید.

آداب خوابیدن

«وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ»⁽¹⁾

از جمله آیات و نشانه‌های خداوند، خواب شما در شب و روز است .

هر انسانی در طول عمر خود حداقل یک چهارم عمر خود را در خواب می‌گذراند .

خواب آدابی دارد که اگر انجام شود برای سلامتی روحی و جسمی انسان مفید است .

بسیاری از کمر دردها و مشکلات جسمی و خوابهای پریشان از عدم رعایت آداب خواب نشأت می‌گیرد . لذا در این رابطه به نکاتی اشاره می‌نمائیم .

خوابیدن به پهلوئی راست و پشت سفارش شده و از خواب بر صورت و بر پهلوئی چپ نهی شده است .

با شکم پر خوابیدن، بی وضو خوابیدن، پشت به قبله خوابیدن موجب مشکلاتی خواهد شد .

«امام رضا علیه السلام : خواب، سلطان مغز است وقوام ودوام نیروهای بدن، بسته به خواب می‌باشد . هنگامی‌که انسان به خواب می‌رود، بهتر است ابتدا به پهلوئی راست بخوابد و پس از چندی، از پهلوئی راست به پهلوئی چپ سپس باز به پهلوئی راست برود . اما بامداد که از خواب برمی‌خیزد، بهتر است که از پهلوئی چپ به راست غلطیده سپس برخیزد !

بهتر است شب بعد از غذا، دو ساعت بیدار باشد . هنگامی که انسان به مستراح می‌رود، زیاد آنجا نماند که توقف زیاد در مستراح، باعث بیماری «داء الفیل»

می شود.» 299

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که از طلوع فجر (اذان صبح) تا طلوع آفتاب در محل نماز خود بنشیند، خداوند او را از آتش جهنم حفظ می کند.» 300

«امام ششم علیه السلام : هر که با وضو بخوابد، مثل این است که در مسجد مشغول عبادت است .
و اگر در رختخواب یادش آمد که وضو ندارد، همانجا تیمم کند.» 301

«علی علیه السلام : مسلمان با حال جنابت و یا بدون وضو بخوابد . و چنانچه آب برای غُسل یا وضو نبود، با تیمم بخوابد . زیرا در هنگام خواب، روح مؤمن را به آسمان بالا می برند و خداوند بر او برکت می فرستد و اگر اجلش رسیده باشد، روح او را در رحمت خود می سپارد و اگر اجلش نرسیده باشد، به همراه ملائکه امین، روحش را به بدنش بر می گرداند.» 302

«علی علیه السلام : پیش از خواب به مستراح بروید، سپس بخوابید.» 303

«علی علیه السلام : اگر دیدید شخصی دمر (بر صورت) خوابیده، او را بیدار کنید و نگذارید در آن حالت باشد!» 304

«امام ششم علیه السلام : هر که در وقت خواب، این آیه را بخواند: «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا»⁽¹⁾، هر ساعتی بخواهد، بیدار می شود.» 305

«روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله چون به خواب می رفتند، می فرمودند: بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَحْيِي وَبِاسْمِكَ أَمُوتُ و چون بیدار می شدند، می فرمودند: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانِي بَعْدَ مَا أَمَاتَنِي وَآلِهِ النُّشُور.» 306

«علی علیه السلام : چهار چیز است که کم آن بسیار است: آتش، خواب، دشمنی و بیماری!» 307

«در روایات آمده است که از حق چشم بر آدمی آن است که آن را به بیدار بودن در شبها- در غیر عبادت و علم- ضایع نکند.» 308

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : خواب مؤمن بر پهلوی راست، خواب حکماء بر پهلوی چپ، خواب پیامبران بر پشت و خواب شیاطین بر صورت است.»

1. کشف آیه آخر.

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : خواب بر هفت وجه است: خواب غفلت که خواب در مجلس ذکر است، خواب شقاوت که خواب در وقت نماز صبح است، خواب عقوبت که خواب در وقت نمازهای پنجگانه است، خواب لعنت که خواب بعد از نماز صبح است، خواب راحت که خواب ظهر است، خواب رخصت که خواب بعد از نماز عشاء است و خواب حسرت که خواب شب جمعه است.»⁽¹⁾

پوشش در قرآن

«يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِثُكُمْ وَرِيشًا»⁽²⁾

ما لباسی برای پوشاندن شما و پارچه های نرم و زیبا فرستادیم

آداب لباس پوشیدن

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : لباس سفید بپوشید که بهترین رنگ است و مرده ها را نیز در پارچه سفید کفن کنید!» 309

«امام ششم علیه السلام : لباس سرخ تیره بغیر از برای تازه داماد، مکروه است.» 310

«امام ششم علیه السلام : خداوند عزّ وجلّ به پیامبری وحی کرد که: به مردم بگو که لباس دشمنان مرا نپوشند، غذاهای دشمنان مرا نخورند و روش زندگیشان مثل دشمنان من نباشد! که در غیر این صورت ایشان نیز مانند دشمنان من خواهند بود.» 312

«رسول خدا صلی الله علیه و آله از عریان بودن، چه در شب و چه در روز، منع کرده اند.» 313

«علی علیه السلام : هرگاه شخصی عریان شود، شیطان بسوی او توجه می کند و طمع می کند تا او را به معصیت بیاورد.» 314

«اسحاق بن عمار می گوید: از امام صادق علیه السلام راجع به شخصی که پولدار و اهل تجمل است و لباسهای زیادی دارد و پوستین و عبا و پیراهن های مختلفی می پوشد که بعضی از این لباسها برای پوشاندن بدن و بعضی برای شیک شدن است، سؤال کردم که او اسرافکار است؟ فرمود: نه! زیرا قرآن فرموده است: «لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهِ»⁽³⁾ هر که زندگیش

1. اثنی عشریه.

2. اعراف، آیه 24.

3. طلاق، آیه 7.

وسعت دارد، بقدر توانائی خرج کند. «315

«اسحاق بن عمار می گوید: به امام هفتم علیه السلام عرض کردم: آیا اشکالی دارد که شخصی، ده دست لباس داشته باشد؟ آیا این اسراف است؟ فرمود: نه بلکه این باعث می شود لباسهایش بیشتر عمر کند و لکن اسراف آنستکه لباس بیرون را در جای کثیفی بپوشد!» 332

«علی علیه السلام: هرگاه خواستید با برادر مؤمنان ملاقات کنید، آن چنان خود را بیارائید که برای غریبه ای خود را می آرائید و بهترین لباس را می پوشید!» 316

«عده ای به امام رضا علیه السلام گفتند که: مردم از اینکه می بینند شما لباسهای خوب و گرانبه بر تن می کنید، ناراحتند!

امام فرمود: یوسف پیامبر از نسل پیامبران بود در حالیکه لباس دیبا بتن می کرد و از پوشش زربفت استفاده می نمود و در مجالس آل فرعون می نشست و اینها به مقام او خدشهای وارد نکرد. لباس گرانبه در صورتی مذموم است که خرج ضروری تری در پیش باشد و آنچه بر امام لازم است، عدالت در حکم و راستگویی در سخن می باشد.

خداوند چیزهایی را حلال نموده که کم و زیاد نمی شوند و چیزهایی را حرام نموده که آنها هم کم و زیاد نمی شوند!» 317

«علی علیه السلام: وقتی خداوند به مؤمنی لباس نوی می دهد، باید وضو بگیرد و دو رکعت نماز بخواند که در هر رکعت، حمد و توحید و آیه الكرسي و قدر را بخواند. بعد از نماز خدا را حمد کند که عورت او را پوشاند و او را در میان مردم بیاراست و ذکر (لا حول و لا قوة الا بالله) را زیاد

بگوید . در این صورت، در این لباس به گناه آلوده نمی شود، و به تعداد تاروپود لباس، فرشته‌ای
برایش استغفار نموده و بر او رحمت می فرستد .» 319

«امام ششم علیه السلام : کمترین اسراف آن است که اضافه آب را دور بریزد و یا لباس مخصوص
بیرون را در خانه و در وقت کار کردن بپوشد .» 320

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : دو رکعت نماز با عمامه بهتر است از چهار رکعت نماز بدون عمامه
» 321 .

«شخصی از امام حسن مجتبی علیه السلام پرسید: چرا هنگام اقامه نماز، لباسهای خوب و زیبا
می پوشی و از بهترین لباسهای استفاده می نمایی؟

فرمود: خدا زیباست و زیبایی را دوست می دارد و من خود را برای پروردگارم زیبا می کنم . زیرا
خدا در قرآن فرموده است:

«خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ»⁽¹⁾ یعنی هنگام رفتن به مسجد، زینتهای خود را بپوشید .» 466

«روایت شده که یکی از مسلمانان با لباس نامرتب و ژولیده به محضر پیامبر رفت . حضرت به او
فرمود: آیا ثروتمند هستی؟ گفت: آری ! خدا هرگونه ثروت به من داده است ! پیامبر
صلی الله علیه و آله فرمود: هرگاه پولدار هستی، باید اثر آن در تو دیده شود !» 467

«امام صادق علیه السلام به عبید بن زیاد فرمود: در نزد خداوند، ظاهر کردن نعمت بهتر از مخفی
کردن آنست ! لذا تو باید در بهترین لباس طایفه‌ات ظاهر شوی !

از آن پس عبیده همیشه با زیباترین لباس نزد مردم حاضر می شد .» 468

«شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید: در آیه شریفه که می فرماید:

«وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ»⁽²⁾ نعمت خدایت را آشکار کن !

مراد از ظاهر کردن نعمت چیست؟ فرمود: به این است که لباس تمیز بپوشد، بوی خوش استعمال نماید، خانه‌اش را گچکاری کند و در ب خانه‌اش را جاروب نماید. «469

«رسول خدا صلی الله علیه و آله خطاب به همسرش فرمود: این دو لباس را بشوی! مگر نمی‌دانی که لباس، هم تسبیح خدا را می‌گوید. ولی هرگاه چرک شد، دیگر تسبیح نمی‌گوید.» 470

«امام ششم علیه السلام: خداوند از مؤمن راجع به سه چیز محاسبه نمی‌فرماید: غذائی که می‌خورد، لباسی که می‌پوشد و همسر صالحه‌ای که کمک کار اوست و باعث حفظ او از حرام می‌شود» 451.

آداب در دست کردن انگشتر

«امام ششم علیه السلام: هر شخصی که با انگشتر عقیق نماز بخواند، نمازش چهل برابر کسانی است که بدون انگشتر عقیق نماز بخواند.» 322

«علی علیه السلام: جبرئیل به پیامبر گفت: هر که انگشتر را در دست راست نماید و منظورش متابعت از سنت تو باشد، اگر در قیامت او را متحیر بینم، دستش را بگیرم و به تو و

1. اعراف، آیه 31.

2. الضحی، آیه 11.

علی علیه السلام برسانم.» 323

«شخصی خدمت پیامبر آمد و از راهزنانی که در راه به او حمله کرده بودند و اموال او را برده بودند، شکایت کرد! حضرت فرمود: چرا انگشتر عقیق در دست نداشتی که آن، انسان را از هر شرّی نگه می‌دارد.» 325

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : انگشتر عقیق در دست کنید که تا زمانی که انسان آن را با خود دارد، غم و اندوهی به او نمی رسد.» 326

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : انگشتر عقیق داشته باش که عقیق اولین کوهی ست که به یگانگی خدا و نبوت من و وصایت تو یا علی ! اقرار کرده است.» 327

«بشیر دِهان می گوید: به امام ششم علیه السلام عرض کردم: چه نگینی در انگشتر خود بگذارم؟ فرمود: چرا از عقیق سرخ و عقیق زرد و عقیق سفید غافل؟ که اینها سه کوه در بهشتند. اما کوه عقیق سرخ، مشرفست به خانه رسول خدا صلی الله علیه و آله. و اما کوه عقیق سفید مشرفست به خانه علی علیه السلام و اما کوه عقیق زرد، مشرفست به خانه فاطمه (س). از زیر هر کوهی نهری از برف، سردتر و از شیر سفیدتر جاری است. و فقط آل محمد علیه السلام و شیعیان آنها از این نهرها استفاده می نمایند. این سه نهر از کوثر جاری می شوند و به یکجا می ریزند و آن سه کوه به تسبیح و تمجید و تقدیس الهی مشغولند و برای دوستان آل محمد علیه السلام طلب آمرزش می کنند» 328.

«امام ششم علیه السلام : خداوند دستی را که در آن انگشتر عقیق باشد و بسوی او دراز شود، بیشتر دوست دارد.» 329

«دو رکعت نماز با انگشتر عقیق، بهتر از هزار رکعت نماز بدون آن می باشد.» 330

«امام رضا علیه السلام : نقش نگین حضرت رسول صلی الله علیه و آله این بود: «لا اله الا الله . محمد رسول الله.» و نقش نگین امام حسن علیه السلام «العزّة لله» بود و نقش نگین امام حسین علیه السلام «ان الله بالغ امره» بود. و امام چهارم و پنجم علیه السلام انگشتر امام حسین علیه السلام را بدست می کردند. و نقش نگین امام موسی کاظم علیه السلام «حسبی الله» بود. سپس امام رضا علیه السلام انگشتر پدرشان را که در دست داشتند، نشان دادند.» 331

نتیجه:

به پوشیدن لباس سفید توصیه و از پوشیدن لباس سیاه و سرخ و لباس دشمنان (همانند کراوات در زمان ما) نهی شده است.

داشتن لباس زیاد اسراف نیست بلکه استفاده از لباس مخصوص جایی در جایی دیگر اسراف است. به پوشیدن لباس زیبا و تمیز برای رفتن به مسجد یا دیدار مومنین سفارش شده است.

به دردست کردن انگشتر عقیق توصیه شده است.

آداب مسافرت

سفر در قرآن

«فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ»⁽¹⁾

چگونه به سفر برویم؟

سفر مخصوصا سفر تفریحی از نیازهای بشر می باشد امروزه به خاطر امکانات زیاد مسافرتی اکثر انسان ها مرتب به سفر می روند ولی بعضی نمی دانند که چگونه سفر کنند تا سالم بمانند .

قسمتی از آداب سفر آن است که:

1- قبل از سفر صدقه بدهد .

2- با دعا سفر را شروع کند .

3- با افراد هم تراز خود به سفر برود .

4- در سفر اهل شوخی و خرج کردن باشد .

5- برای خانواده خود سوغات بیاورد .

6- تنهایی به سفر نرود .

7- سفر برای گناه کردن نباشد .

8- در بناهای تاریخی اندیشه کند که کسانی که صدها سال اینجا بوده‌اند الان کجا هستند .

«امام هفتم علیه‌السلام : هر که بتنهایی مسافرت بکند، بگوید: ماشاء الله لاحول ولاقوه الا بالله . خدایا ! در وقت وحشت، مونس من باش و در تنهاییم یاریم کن و در غیابم آنچه دارم حفظ نما !» 333

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! هرگاه خواستی به شهری یا روستائی، وارد شوی، به هنگام ورود بگو: اللهم انی اسئلك خیرها واعوذ بک من شرها . اللهم حببنا الی اهلها وحبب صالحي اهلها الینا ! یعنی: ای خدا ! از تو خیر این مکان را می‌خواهم و بتو از شرّ این مکان، پناه می‌برم . خداوندا ! مرا محبوب اهل این مکان قرار بده و محبت افراد صالحش را در دلم

1. انعام، آیه 11.

جابده !» 334

«محمّد بن عیسی از شخصی نقل می‌کند که: امام رضا علیه‌السلام از خراسان، برایم تعدادی لباس فرستاد که در آن مقداری خاک بود ! از آورنده لباس پرسیدم: این خاک چیست؟ گفت: خاک و تربت امام حسین علیه‌السلام است . امام رضا علیه‌السلام هرگاه لباس ویا چیز دیگری به شخصی، هدیه می‌کند، مقداری تربت امام حسین علیه‌السلام در آن قرار می‌دهد و می‌فرماید: باذن الهی، تربت، این را حفظ می‌کند .» 335

«امام ششم علیه السلام: عده‌ای به محضر پیامبر آمدند و گفتند: ما عازم مسافرت به شام هستیم. بما سخنی بیاموز! حضرت فرمود: شب هنگام، هر کجا برای استراحت توقف نمودید، وقتی به بستر رفتید، قبل از خواب، تسبیح فاطمه (س) و آیه الكرسي را بخوانید که شمارا از هر چیزی حفظ می‌کند.

آنها رفتند و هنگام خواب دستور حضرت را به کار بستند. در آن حوالی راهزنانی بودند که این عده را زیر نظر گرفته و منتظر بودند که شب بشود و به اینها دستبرد بزنند. وقتی شب شد یکی از راهزنان برای آگاهی از موقعیت مسافرین، به محل استراحت آنان آمد ولی غیر از دیوار بلندی که دور تا دور آن محل را فرا گرفته بود، چیزی ندید! برگشت و این قضیه را به راهزنان خبر داد. راهزنان سخن او را قبول نکرده و گفتند: تو آدم ضعیفی هستی و از ترس این حرف را می‌زنی! اما وقتی خود به محل آمدند و آن دیوار بلند را دیدند، بناچار برگشتند.

فردا صبح باز به آن محل رفتند و از دیوار خبری نبود و مسافرین آنجا بودند. راهزنان از مسافرین پرسیدند: شما دیشب کجا بودید؟ گفتند: همین جا! راهزنان گفتند: دیشب ما آمدیم ولی جز دیوار بلندی چیزی ندیدیم! قصه شما چیست؟ آنان گفتند: پیامبر بما سفارش کرده است که شب قبل از خواب، تسبیح فاطمه (س) و آیه الكرسي را بخوانیم و ما هم همینکار را کردیم. راهزنان گفتند: شما آزادید و به هر کجا که می‌خواهید بروید که به خدا سوگند! ما هرگز شما را تعقیب نمی‌کنیم و بدانید که تا زمانی که به دستور پیامبرتان عمل می‌کنید، هیچ راهزنی نمی‌تواند به شما آسیب برساند! 336

«روایت شده که در وقت سوار شدن به کشتی این دعا را بخوانند: بِسْمِ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَقِّ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعاً قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيلَمَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ.

سبحانه و تعالی عما یشرکون. بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا. اِنَّ رَبِّيْ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ». 337

«امام ششم علیه السلام: اگر در بیابان یا در حال سفر از جنّ یا چیز دیگری ترسیدی، دست راست را بر بالای سر بگذار و بگو: اَفْغِیرَ اللَّهِ یَبْغُوْنَ وَلَهُ اِسْلَمٌ مَنْ فِی السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ طَوْعاً وَكَرْهاً وَالیهِ یُرْجَعُوْنَ». 338

«امام ششم علیه السلام: کسی که حاجی را در مراجعت از حج، در حالی که غبار سفر بر سر و روی اوست، در آغوش بگیرد مثل کسی است که دستش به حجر الاسود رسیده باشد. و هرگاه شخصی از مسافرت برگشت و داخل خانه اش شد، قبل از هر کاری، بر خود آب بریزد و دو رکعت نماز بخواند سپس به سجده رفته و صدبار شکر کند.» 339

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: هر که بسفر می رود، در بازگشت برای خانواده اش، هدیه بیاورد اگر چه آن هدیه تکه سنگی باشد!» 340

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: اگر در مکانی راه را گم کردید، به طرف راست بروید.» 341

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: مسافرت کنید تا سلامت باشید، تلاش کنید تا منفعت یابید و حج کنید تا بی نیاز شوید.» 410

«مسافرت کنید که اگر سودی نبردید حداقل بر عقلتان افزوده می گردد.» 411

«امام ششم علیه السلام: هرگاه خواستی به سفر بروی ابتدا صدقه بده!» 412

«رسول خدا صلی الله علیه و آله در بدرقه افراد می فرمود: زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَلَقَاكَ الْخَيْرَ حَيْثُ كُنْتَ. یعنی: خداوند توشه تورا تقوی قرار دهد و گناهت را بپامرزد و هر کجا هستی تورا به خیر بدارد.» 413

«ابابصیر می گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: جایز است انسان با افراد پولداری که خود نمی تواند مثل آنها خرج کند، به سفر برود؟ حضرت فرمود: دوست ندارم که مؤمن خود را کوچک کند! بلکه با هم ترازان خود بسفر برود.» 414

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: مناسبترین عدد برای سفر، چهار نفر است و اگر بر هفت تن فزونی گیرند، سر و صدا در می آید!» 415

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: سردهسته مسافرین خوبست به مسافرین خدمت کند.» 416

«امام ششم علیه السلام: مروّت و جوانمردی دو قسم است: یکی در سفر است که شامل بخشش توشه و غذایت به همسفران، شوخی در غیر حرام، عدم مخالفت با همراهان

و عدم نقل مسائلی که در طول سفر پیش آمده و مسافرین راضی به نقل آن نیستند!

دوم جوانمردی و مروّت در حضر و شهر و دیار خود است که شامل تلاوت قرآن، حضور در مساجد، مصاحبت با خوبان و کسب علم و دانش است.»

آداب میهمانی

«رسول خدا صلی الله علیه و آله از میهمانی که مخصوص ثروتمندان باشد و فقرا را به آنجا دعوت نکنند، نهی فرمود.» 382

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : حدّ میهمانی سه روز است و بعد از سه روز، تصدّق واحسان است که نسبت به مهمان می شود!» 383

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : آنقدر نزد صاحبخانه، میهمان نشوید که او را درهم شکنید ! که دیگر چیزی نداشته باشد خرج کند.» 384

«امام پنجم علیه السلام : اینکه مهمان در منزل صاحبخانه، کار کند، خلاف ادبست ! و چون مهمان وارد می شود، در وارد شدن او را کمک کنید . ولی وقتی می خواهد برود، او را در رفتن کمک نکنید ! و غذایی مناسب او مهیا کنید که نشانه جوانمردی است.» 385

«علی علیه السلام : هر مؤمنی که وقتی صدای مهمان را بشنود، خوشحال شود، گناهانش آمرزیده شود اگر چه گناهانش بین آسمان و زمین را پُر کرده باشد!» 386

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر خانه ای که مهمان به آنجا داخل نمی شود، ملائکه نیز به آنجا نمی روند.» 387

«روایت شده که سزاوار نیست صاحبخانه روزه بگیرد مگر با اطلاع مهمان ! مبادا مهمان بخاطر روزه او شرم کند و غذا نخورد . همچنین سزاوار نیست که مهمان بدون اطلاع صاحبخانه روزه بگیرد، مبادا میزبان غذا تهیه کند و ضایع شود!» 388

«امام پنجم علیه السلام : وقتی جایی مهمان شدید، هر کجا صاحبخانه گفت، بنشینید ! زیرا صاحبخانه از داخل خانه اش بیشتر از شما اطلاع دارد!» 389

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق مهمان بر میزبان آنست که تا حریم خانه ات او را بدرقه نمائی!» 390

«امام رضا علیه السلام: شخصی علی علیه السلام را دعوت نمود. حضرت فرمود: به سه شرط

می پذیرم! گفت: آنها کدامند؟ فرمود: از خارج از خانه چیزی تهیه نکنی! هر چه در خانه داشتی - از مواد غذایی - بیاوری! همسرت را به زحمت نیاندازی! آن شخص قبول کرد و علی علیه السلام نیز دعوت او را اجابت فرمود.» 391

«عده ای مهمانِ امام صادق علیه السلام شدند. حضرت از آنها خوب پذیرائی نمود و موقعی که می خواستند بروند، امام برای آنها توشه سفر تهیه دید. ولی وقت خارج شدن آنها، به غلامانش فرمود: موقع رفتن در بردن بارهایشان کمک نکنید! آنها در هنگام خداحافظی به امام گفتند: یابن رسول الله! تو خوب از ما پذیرائی نمودی و اموالی به ما بخشیدی! ولی چرا به غلامانت دستور دادی که در بردن بارها مارا کمک نکنند؟ امام فرمود: ما خاندانی هستیم که به رفتن مهمان کمک نمی کنیم.» 392

«امام ششم علیه السلام: هلاک است میزبانی که غذایی را که برای مهمان می برد کوچک بشمارد! و هلاک است مهمانی که غذای میزبان را حقیر بداند!» 393

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: از جمله حقوق مهمان بر صاحبخانه، آماده کردن خلال، بعد از غذا برای مهمان است.» 396

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: کسی که به برادر مؤمنش، غذای شیرینی بخوراند، خداوند تلخی مرگ را از او می برد.» 397

«علی علیه السلام: قوّت جسم به غذا می باشد و قوّت روح به غذا دادن به مؤمنین می باشد.» 398

«علی علیه السلام: هر مؤمنی که مهمان دوست باشد، وقتی از قبر محشور می شود، صورتش مانند ماه شب چهارده می باشد. در این حال مردم می گویند: این شخص حتماً پیامبر است! فرشته ای جواب می دهد: این مؤمنی است که مهمان دوست بوده و مهمان را عزیز می شمرد است. این مؤمن را فقط به بهشت می برند.» 399

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند برای عده ای خیر بخواهد، به آنان هدیه ای می دهد .
سؤال کردند: این هدیه چیست؟ فرمود: مهمان ! که با خود رزقش را می آورد و هنگام رفتن،
گناهان اهل خانه را با خود می برد !» 400

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه شخصی به محلی وارد شد، مهمان مؤمنین آنجاست و باید تا
زمانی که آنجا است، او را ضیافت نمایند.» 401

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! هشت عده هستند که اگر مورد اهانت واقع شوند، باید
فقط خود را سرزنش کنند: 1- کسی که بر سر سفره ای که او را دعوت نکرده اند بنشیند ! 2-
مهمانی که به صاحبخانه دستور می دهد ! 3- کسی که از دشمنش تقاضای کار خوب و خیر بکند !
4- کسی که از آدم لئیم انتظار بخشش داشته باشد . 5- کسی که در صحبت درگوشی دونفر،
دخالت کند ! 6- کسی که فرمانروا را تحقیر نماید ! 7- کسی که در محلی که جای او نیست،
بنشیند ! 8- کسی که با مخاطب خود که به او گوش نمی دهد، صحبت نماید !» 402

«اسحاق بن عمار می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: اشکالی دارد که میزبان به
احترام مهمان بایستد؟ فرمود: خوب نیست ! مگر این که مهمان دارای مقام بلندی در دین باشد
» 403

«روایت شده که شخصی مهمان امام رضا علیه السلام شد . در این حال شعله چراغ کم شد . مهمان
دست دراز کرد تا شعله را درست کند، اما حضرت مانع شد و فرمود: ما اهل بیتی هستیم که
نمی گذاریم مهمان کار کند .»

«روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله شنید: مردی از مسلمانان، هیچگاه مهمان به خانه اش
نرفته است ! روزی او را دید و علت این مطلب را پرسد . عرض کرد: زنی دارم که از مهمان بدش
می آید و اگر روزی مهمانی بخانه ببرم، تا یک سال با من دعوا می کند ! رسول خدا
صلی الله علیه و آله فرمود: من امشب به خانه ات می آیم ! به زنت بگو وقتی من وارد می شوم، به درب
حیاط نگاه کند و هنگامی که خارج می شوم نیز رفتن مرا تماشا نماید .

آن مرد به منزل رفت و مطالب پیامبر را به همسرش گفت و آمدن حضرت را خبر داد. اما زن گفت: به من مربوط نیست و من غذائی آماده نمی‌کنم! آن مرد خود غذا آماده نمود و رسول خدا مهمان او شد و پس از صرف غذا خدا حافظی نمود و رفت. در این موقع زن نزد شوهرش آمد و گفت: حتماً تو شکایت مرا به پیامبر نموده‌ای؟ زیرا دیدم پیامبر غذای خودش را با خود آورد و موقع رفتن، ماران و عقربان با خارج شدند! مرد اظهار بی‌اطلاعی کرد و هر دو برای یافتن این سرّ نزد پیامبر رفتند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مگر نمی‌دانید که وقتی مهمان وارد می‌شود، رزق خود را همراه می‌آورد و هنگامی که می‌رود، گناهان و بدی‌های آن خانه را با خود می‌برد! آن زن از این مطلب تعجب نمود و دوست دار مهمان شد و از آن به بعد مهمان را اکرام می‌نمود.

«امام رضا علیه السلام: آدم سخاوتمند از غذای مردم می‌خورد تا مردم هم از غذای او بخورند.

ولی آدم بخیل از غذای مردم نمی‌خورد تا از غذای او نخورند!» 405

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: وصیت می‌کنم به حاضرین و غائبین ائمتّم! که دعوت مسلمان را اگر

چه با فاصله پنج میل - هر میل تقریباً دو کیلومتر - باشد، اجابت کنید.» 406

«عبدالرحمن الحجاج می‌گوید: خدمت امام صادق علیه السلام مهمان بودیم. برای ما برنج آوردند

ولی ما کم خوردیم! امام فرمود: بخورید! زیرا کسی ما را بیشتر دوست دارد، که نزد ما خوب غذا

بخورد! ما هم شروع به غذا خوردن مجدد کردیم. امام فرمود: الان حقّ دوستی را بجا آوردید

» 407

«امام ششم علیه السلام: افطار کردن در خانه برادر مؤمن، هفتاد برابر از روزه تو بهتر است.» 408

«امام ششم علیه السلام: اگر شخصی هزار درهم برای غذایی مصرف کند که فقط یک نفر مؤمن

از آن بخورد، اسراف نیست!» 409

«امام ششم علیه السلام: اگر پنج درهم بردارم و به بازار بروم و غذایی تهیه کنم و چند نفر از

مسلمانان را مهمان کنم، در نزد من از آزاد کردن غلامی بهتر است.» 483

نتیجه:

از مهمانی که مخصوص ثروتمندان است و فقرا را به آنجا دعوت نکنند نهی شده است. - حد مهمانی تا سه روز است. اگر انسان مهماندوست باشد گناهانش پاک میشود. و خانه ای که مهمان به آنجا نمی رود ملائکه نیر آنجا داخل نمی شوند. بدرقه مهمان تا حریم خانه سفارش شده است. صاحبخانه و مهمان غذا را حقیر نشمارند. وقتی مهمان وارد خانه می شود با خود برکت آورده و هنگامی که خارج میشود با خود بلا و مشکلات آن خانه را می برد.

چگونه با مردم رفت و آمد نماییم؟

«یا ویلّتی لیتّنی لمّ اتّخذ فلاناً خلیلاً»⁽¹⁾

ای وای بر من! ای کاش با فلانی دوستی نمی کردم!

انسان چون موجودی اجتماعی است همواره نیاز به معاشرت و رفت و آمد با دیگر انسانها را دارد و اگر بخواهند شخصی را شکنجه کنند کافی است که او را مدتی از تماس با مردم محروم نمایند همان طور که مجازات سامری که گوساله پرستی را در میان قوم موسی علیه السلام رواج داد این شد که مردم تا آخر عمرش با او حرف نزنند. اما باید معاشرت ما بر مبنای صحیح باشد تا باعث عزت و احترام ما شده و باعث تقویت ما گردد.

اصول معاشرت صحیح

احترام به شخصیت دیگران

"امام ششم علیه السلام: هر که مؤمنی را اکرام کند، گویا خدا را اکرام کرده است." 428

خدمت به دیگران

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم: هر که به عده ای از مسلمانان خدمت کند، خداوند در بهشت به عدد آنها به او خدمتکار عطا فرماید." 429

معاشرت با خوبان

"امام پنجم علیه السلام: با کسی معاشرت کن که تو را می گریاند و خیرخواه توست! و با کسی که تو را می خنداند و فریب می دهد، معاشرت منما! " 430

دوری از معاشرت با کسانی که باعث سوءظن مردم می شود.

"امام هفتم علیه السلام: از مواضع تهمت و شک پرهیزید و حتی "در کوچه با مادر خود نایستید! زیرا همه نمی دانند که این زن مادر توست!" 431

هدیه به مؤمنین

"امام ششم علیه السلام: هدیه بدهید تا دوستی ایجاد گردد. زیرا هدیه کینه هارا می برد." 437

1. فرقان، آیه 28.

کمک و رفع احتیاج مسلمانان

"امام سجاد علیه السلام: هر که حاجت مؤمنی را روا نماید، مثل اینست که حاجت خدا را روا کرده است! و بخاطر آن، خداوند صد حاجت از او را که راحت ترین آنها بهشت است، برای او روا می کند. و هر که غم مؤمنی را بر طرف کند، خداوند در قیامت، بالاترین غم او را بر طرف می نماید. و هر که مظلومی را علیه ظالمی کمک کند، خداوند او را بر پل صراط، در جایی که قدمها بلغزد، یاری نماید. و هر که در کارهای مؤمنی تلاش کند به طوری که او را خوشحال نماید، مثل آنست که رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم را خوشحال نموده است. و هر که تشنه ای را سیراب کند، خداوند از حقیق مختوم (شراب بهشتی) او را سیراب نماید. و هر که گرسنه ای را سیر کند، خداوند به او از میوه های بهشتی بخوراند. و هر که عریانی را بپوشاند، ه

خداوند او را از استبرق و حریر بهشتی بپوشاند. و هر که بر غیر عریانی، لباس بپوشاند، تا زمانی که آن لباس بر تن اوست، در ضمانت الهی قرار گیرد. و هر که مؤمنی را بر مرکب (وسیله نقلیه) خود سوار کند، روز قیامت خداوند او را بر شتری از شتران بهشت سوار نماید، به طوری که ملائکه به او مباحات نمایند. و هر که میت مؤمنی را کفن کند، مثل این است که از روز ولادت تا مرگش بر او لباس پوشانده باشد. و هر که زنی را برای مؤمنی تزویج کند و آن مؤمن با همسرش در صلح و آرامش باشد، خداوند در قبر او را با صورت محبوب ترین خانواده اش مأنوس نماید. و هر که به عیادت مریضی بود، ملائکه برای او دعا می کنند تا از عیادت برگردد و به او

می‌گویند: بهشت بر تو گوارا باد! و به خدا سوگند! روا کردن حاجت مؤمن نزد من از دو ماه روزه پشت سرهم، به صورت اعتکاف در ماههای حرام، محبوب‌تر است. "447

حفظ اسرار دیگران و برگرداندن امانت‌ها به صاحبانشان

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم: کسی که در امانت تخلف کند از مانیت. و کسی که در خانواده و ثروت مسلمانی خیانت کند از مانیت."

عدم احترام به ثروتمند به خاطر پولش

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم: کسیکه پولداری را به خاطر دنیا احترام کند، خدا بر او غضب کرده و او را در درجه قارون قرار می‌دهد. "509

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم: با هم دست بدهید که کینه‌ها را از دل می‌برد. "423

همسایه

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم: کسی که یک وجب از زمین همسایه را غضب کند یا با کلاهبرداری، برای خود کند، همان مقدار تا هفت طبقه زمین در روز قیامت، برگردنش طوق می‌شود تا او را داخل جهنم نمایند."

کسی که به خانه همسایه از محلی نگاه کند و چشمش به عورت مرد یا مو و عضو زنی بیافتد، برخداست که او را به جهنم داخل کند و نمی‌میرد تا این که خدا او را رسوا می‌کند و آبرویش نزد مردم برود."

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم: کسی که به غیر حق، همسایه‌اش را اذیت کند، خداوند سکونت در بهشت و به وی آن را بر وی حرام نماید."

آداب ورود به منازل دیگران

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ»⁽¹⁾

ای مؤمنین! بی اجازه صاحب خانه، وارد خانه ای نشوید و هنگامی هم که وارد شدید سلام کنید . اگر کسی در خانه نبود وارد نشوید و اگر صاحبخانه شمارا نپذیرفت و گفت برگردید شما قبول کرده و مراجعت نمایید .

یکی از آداب اجتماعی در برخورد با مردم این است وقتی مؤمنین به ملاقات همدیگر می روند مواظب باشند مسئله ای پیش نیاید که باعث ناراحتی مسلمانی شود . مثلاً اگر سرزده به خانه شخصی بروند احتمال دارد آمادگی پذیرایی از مهمان نداشته باشد و شرمنده شود و در دل ناراحت گردد . یا شخصی در خانه او باشد که دوست نداشته مهمانها او را ببینند . یا وضع اطاقها مرتب نبوده و وقت منظم کردن نداشته بعد که مهمان سرزده بیاید و این وضع را ببیند برای دیگران نقل کند و آبروی صاحبخانه برود . یا

1. نور، آیه 28.

صاحبخانه به امر مهمی اشتغال داشته یا جایی می خواسته برود و مهمان سرزده مانع کار او شده است . یا صاحبخانه در حمام بوده یا لباس تنش نبوده بعد مشکلی پیش بیاید که اصلاً قابل جبران نباشد .

شخصی به پیامبر گفت: آیا می توانم بدون اجازه به اطاق مادرم وارد شود؟ پیامبر فرمود: دوست داری مادرت را لخت ببینی؟ گفت نه . فرمود شاید عریان باشد .⁽¹⁾

یکی از معانی آیه فوق بر می گردد به ورود مهاجرین و اتباع بیگانه به کشور ما بدون اجازه و به صورت قاچاقی که طبق این آیه شریفه این کار ممنوع است و باید با گذرنامه و رسمی وارد شوند .

قرض دادن در قرآن

«مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ»⁽²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم : کسی که به برادر مسلمانش قرض بدهد، برای هر درهمی، ثواب وزن کوهی از کوههای رضوی (در حجاز) یا کوه سینا (در مصر) به او می دهد و اگر در طلبش با او مدارا کند، از پل صراط مانند برق لامع بدون حساب و عذاب، می گذرد . "

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم : کسی که برادر مسلمانش برای گرفتن قرض به او مراجعه کند ولی او قرض ندهد، خداوند بهشت را بر او حرام کند . ""

"رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم : کسی که به مؤمنی قرض بدهد و بر او سخت نگیرد، مثل این است که زکات داده است و تا ادای دین بدهکار، ملائکه بر او درود می فرستند . "

امام ششم علیه السلام : سارقین سه دسته اند: کسانی که زکات نمی دهند . کسانی که مهر زنانشان را نمی دهند و کسانی که قرض می گیرند ولی قصد اداء آن را ندارند . ""

امام پنجم علیه السلام : اولین قطره خون شهید که می ریزد، تمام گناهانش آمرزیده می شود به جز قرضی که بر گردن داشته است که تا آن را بازماندگانش ادا نکنند، از او نمی گذرند . "

1 . تفسیر نمونه ذیل آیه 28 نور.

2 . بقره، آیه 245.

امانت داری

امانت داری از خصوصیتی است که در هر اجتماعی رعایت شود باعث پیشرفت و عمران و آبادانی آن می شود .

امانت داری یعنی اگر شخصی امانتی را نزد انسان گذاشت و در موعدهش آنرا طلب کرد باید امانتش را پس دهد اگرچه گرانقیمت و هوسناک باشد .

«خدا بشما امر می کند که امانت را به صاحبش پس دهید.»⁽¹⁾

«وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ»⁽²⁾

مؤمنین کسانی هستند که امانت دار بوده و به پیمانشان وفا می کنند .

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه در امانت تخلف کند از ما نیست . و کسیکه در خانواده و ثروت مسلمانی خیانت کند از ما نیست.»⁽³⁾

انواع امانت

1 - در امانتداری فرق ندارد که امانت گرانقیمت باشد یا ارزان .

«شخصی با اصرار از یکی از عرفا درخواست یاد دادن اسم اعظم را می کرد و او قبول نمی نمود . تا اینکه مرد عارف در ظاهر قبول کرد و به او قول داد که بعد از مدتی اسم اعظم را به یاد دهد . روزی این عارف بسته کوچکی را به این شخص داد و گفت که این را ببر و به فلان شخص بده و سر بسته را باز ننما ! آن مرد بسته را گرفت و بطرف مقصد براه افتاد . در راه با وسوسه شیطان سر بسته را باز کرد تا از محتویات آن مطلع شود . وقتی در بسته را گشود ناگاه موشی که در آن بود بیرون جست و فرار نمود .

مرد وقتی این صحنه را دید با ناراحتی و عصبانیت نزد عارف برگشت و گفت: مقام من این قدر پست شده که باید بچه موشی را برای دیگری ببرم؟ عارف گفت: خواستم شما را بیازمایم که آیا می‌توانی امانتدار باشی؟ تو که نتوانستی در یک بسته امانتداری کنی چگونه می‌خواهی در باره اسم اعظم امانتداری نمایی.»

1. سوره نساء، آیه 58.

2. سوره مؤمنون، آیه 8.

3. میزان الحکمه .

2 - فرقی ندارد که امانت دهنده مسلمان باشد یا غیر مسلمان ، باید امانت را حفظ کرد.

«امام پنجم علیه‌السلام : بر شما باد به امانتداری نسبت به کسی که بشما امانتی داده چه آدم خوبی باشد و چه بد باشد . پس اگر قاتل علی بن ابیطالب علیه‌السلام امانتی نزد من بگذارد من امانت او را در وقتش پس می‌دهم.»⁽¹⁾

3 - فرقی ندارد که امانت مالی باشد یا ناموس باشد و یا سرّ و راز دیگران باشد .

«تاجر و عابدی در بنی اسرائیل زندگی می‌کردند . تاجر با تنها دخترش زندگی می‌کرد . روزی تاجر بخاطر سفر مجبور شد که دخترش را نزد عابد به امانت بگذارد . دختر به خانه عابد مجرد و تنها رفت و پدر به سفر .

اما وسوسه‌های شیطان باعث شد که برصیصای عابد به عمل زنا آلوده شود . بعد از آن برای عدم رسوائی اقدام به قتل دختر نمود . سپس با مطلع شدن پدر دختر و شکایت او و حکم قاضی، حکم بدارکشیدن برصیصا صادر شد . در هنگام دار زدنش، شیطان ظاهر شد و به او پیشنهاد کرد که اگر بگوئی من شیطان را عبادت می‌کنم، تورا نجات می‌دهم و بعداً می‌توانی از تمام گناهانت توبه کنی ! برصیصا قبول کرد و در حالیکه به گناه شرک هم آلوده شده بود بدارکشیده شد و مُرد»

هشدار: بعضی از امانت‌ها را نباید قبول کرد تا از عواقب آن مصون شویم. در داستان فوق اگر برصیصا هرگز اجازه نمی‌داد تا دختری جوان به خانه او که تنها زندگی می‌کرد، بیاید، اینگونه بدبخت نمیشد.

همچنین باید امانت را به اهلش داد. اگر تاجر عاقل بود می‌فهمید که عبادت به تنهایی باعث نجات انسان نمی‌شود. عبادت برصیصا بدور از تقوا و علم بود. اگر عبادتش واقعی و مورد قبول خدا بود این چنین نمی‌شد. که در تاریخ مانند این صحنه‌ها برای مردان خدا بارها اتفاق افتاد و به گناه آلوده نشدند. از جمله:

«هارون، خلیفه عباسی، زن زیبایی را به محل زندانی شدن موسی بن جعفر علیه‌السلام فرستاد. با این امید که شاید از حضرت لغزشی سر بزند. ولی بعد از چندروز که جهت اطلاع از این ترفند به زندان حضرت رفتند، دیدند که زن در سجده است و مرتب ذکر و تسبیح خدا را می‌گوید. اورانزد هارون بردند. هارون گفت: تو را فرستادیم که آقا را مشغول کنی و به او

1. میزان الحکمه.

خدمت نمائی. پس این نماز و سجده‌ها از چیست؟

جوابداد: منم خدمت آقا عرض کردم که من برای خدمت بشما آمده‌ام. هر اوامری دارید بفرمائید! امام فرمود: من به شما نیازی ندارم. زیرا دیگران هستند. ناگاه دیدم که باغ زیبایی وجود دارد که در آن انواع زنان زیبارو و انواع غذاها و میوه‌ها وجود دارد. لذا من فهمیدم که این مرد، شخصی الهی است و بشری عادی نیست.⁽¹⁾

از جمله آثار خیانت در امانت، از هم پاشیده شدن خانواده‌ها، شکست در امور مالی و اقتصادی، از بین رفتن اعتماد و اطمینان به فرد خیانتکار و... است.

1. منتهی الآمال .

صله رحم

صله رحم یعنی ارتباط و رفت و آمد با فامیل واقوام، از سفارشات موکد دین اسلام است .

انسانهای والا و بزرگمرد، همواره با فامیل خود صله رحم داشته‌اند اگرچه در مقابل، بعضی از افراد فامیل به آنها بی‌اعتنائی می‌کرده‌اند .

ولی درمقابل این بزرگواران همچنان ارتباط فامیلی خود را برای خدا ادامه می‌دادند .

پیوند با فامیل، دستور الهی است «مؤمنین کسانی هستند که آنچه را خدا دستور اتصال و ارتباطش را داده، متصل می‌کنند.»⁽¹⁾

انواع صله رحم

1 - دیدار حضوری با فامیل

2 - کمک مالی به فامیل نیازمند

3 - سلام کردن به فامیل

4 - احوالپرسی بوسیله نامه یا تلفن

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به فامیلش صله رحم کند، چه بوسیله دیدار با او و یا کمک مالی به او، خداوند به او اجر صد شهید می‌دهد و برای هر قدمی که بر می‌دارد چهل هزار حسنه نوشته شده و چهل هزار گناهش پاک می‌شود.»⁽²⁾

«علی علیه السلام : صله رحم کنید اگرچه با یک سلام کردن باشد»⁽³⁾

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «صله رحم کن اگرچه به یکسال راه باشد.»⁽⁴⁾

1. سوره رعد، آیه 21.

2. بحار، ج 74.

3. بحار، ج 74.

4. بحار، ج 74.

آثار صله رحم

صله رحم آثار و فوائد مهمی دارد از جمله:

1 - باعث استحکام خانواده ها می شود .

«امام صادق علیه السلام : صله رحم باعث تأخیر اجل و زیاد شدن ثروت و ایجاد محبت در بین خانواده می شود».⁽¹⁾

2 - عمر را طولانی می کند .

«علی علیه السلام : ای نوف بکالی ! صله رحم کن تا خدا عمرت را زیاد نماید.»⁽²⁾

3 - حساب قیامت آسان می شود .

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت رحم در حالیکه به عرش آویخته شده صدا می کند: خدایا ! هر که مرا وصل کرد با او وصل نما و هر که بامن قطع ارتباط کرد، با او قطع نما.»⁽³⁾

آثار قطع ارتباط فامیلی

1 - کوتاه شدن عمر:

«داود رقی می گوید: پسر عمویم با همسرش مرا اذیت کرده بودند . ولی من قبل از سفر مکه به آنان کمک مالی نمودم . بعد از سفر مکه به مدینه رفتم . وقتی خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم .

امام فرمود: ای داود ! اعمال روز پنج شنبه تورا بمن نشان دادند . دیدم تو نسبت به پسرعمویت صله رحم کردی . من خوشحال شدم و فهمیدم که صله رحم تو باعث طولانی شدن عمر تو و زود مردن پسر عمویت می شود.»⁽⁴⁾

2 - محروم شدن از بهشت: «رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسیکه قطع رحم کند، داخل بهشت نمی شود.»⁽⁵⁾

3 - قطع لطف الهی: «عبدالله بن سنان می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: پسرعموئی دارم که هر چه با او می پیوندم او از من می بُرد ! لذا من تصمیم گرفته ام که اگر از من بُرید منم از او بُرم . بمن اجازه می فرمائید که منم با او قطع رابطه کنم؟

فرمود: اگر با او ارتباط داشته باشی واو از تو بُرد، خدای عزوجل شمارا باهم

1. بحار، 74.

2. بحار، ج 74.

3. بحار، ج 74.

4. بحار، ج 74.

5. بحار، ج 74.

می‌پیوندند . واگر تو از او ببری و او هم از تو ببرد، خدا از هر دوی شما ببرد.»⁽¹⁾

1. بحار، ج 74.

وعده و پیمان در قرآن

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ.⁽²⁾

ای مؤمنین! به وعده های خود عمل کنید .

انسانهای مؤمن باید به تعهدات و وعده هایی که می‌دهد چه به خدا قول می‌دهد مثل پیمان درعالم ذر که غیر خدا را نپرستد و یا قولی که توبه کننده به خدا می‌دهد که دیگر گناه نکند .

یا قولهایی که به خودش می‌دهد که مثلاً منظم باشد . دروغ نگوید . غیبت نکند .

یا قولهایی که به مردم می‌دهد مانند قولهایی که مسئولین مملکت به مردم میدهند یا قولهایی که پدر و مادر به فرزندان خود می‌دهند یا صاحبان حرفه ها به مردم می‌دهند مثلاً

1. سوره نساء، آیه 144.

2. سوره مائده، آیه 1.

بنا و نجار و آهنگر قول می دهند که فلان ساعت کار شما را انجام می دهم و خلاصه به همه قولها باید عمل کنند .

عمل به وعده از مهمترین واجبات الهی است و پیشرفت جامعه مسلمین وابسته به ادای پیمانهاست . لذا در حدیثی از پیامبر نقل شده کسی که به عهدش عمل نکند، دین ندارد .

بزرگان دین خود در عمل به پیمانهایی که با دیگران می بستند یا قولی می دادند به انجامش سخت مصمم بودند و به هیچ وجهی تخلف نمی کردند . حتی اگر ضرر بزرگ مادی می نمودند .

پیامبر اعظم ص با شخصی در مکانی وعده گذاشتند . آن شخص این وعده را فراموش کرد . پیامبر سه روز در آن مکان ماند تا این که آن شخص آمد . حضرت فرمود اگر نمی آمدی همینجا می ماندم تا بمیرم و از همینجا محشور شوم .⁽¹⁾

1 . زندگی پیامبر اسلام .

خوش قولی در روایات:

× رسول الله صلی الله علیه و آله: «من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليوف اذاً وعد» . (1)

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد پس به وعده اش وفا کند .

× رسول الله صلی الله علیه و آله: «اقربکم غدا منی فی الموقف اصدقکم للحديث ... و اوفاکم بالعهد و احسنکم خلقاً» . (2)

در روز رستاخیز نزدیک ترین شما به من راستگوترین شماست در قول . . . و وفادارترین شماست در پیمان و نیکوترین شماست در خلق و خو .

× رسول الله صلی الله علیه و آله: «اذا نقضوا العهد سلط الله علیهم عدوهم» . (3)

هر گاه مردم عهدهای خود را بشکنند و به آن وفا نکنند خداوند دشمنانشان را بر آنها مسلط خواهد ساخت .

× رسول الله صلی الله علیه و آله: «حسن العهد من الايمان» . (4)

خوش قولی از ایمان است .

× امام علی علیه السلام: «احسن الصدق الوفاء بالعهد» . (5)

بهترین راستی و صداقت وفای به عهد است .

× امام علی علیه السلام: «بحسن الوفاء يعرف الابرار» . (6)

انسان های نیک کردار به خوش قولی شناخته می شوند .

× امام علی علیه السلام: «سنه الکرام الوفاء بالعهود» . (7)

وفای به عهد راه و رسم بزرگواران است .

× امام علی علیه السلام: «وعد الکرم نقد و تعجیل وعد اللئیم تسويف و تعليل» . (8)

وعدۀ انسان با کرامت نقد و فوری است [یعنی به موقع به آن عمل می کند] و انسان پست در وعدۀ هایش تعلل و سستی می کند و آن را به تاخیر می اندازد .

× امام علی علیه السلام: «لا تعتمد علی موده من لا یوفی بعهده» . (9)

بر دوستی کسی که به عهد خود وفا نمی کند اعتماد نکن .

× امام علی علیه السلام: «من احسن الوفاء استحق الاصطفاء» . (10)

هر کس به عهد خود به نیکی وفا کند و به آن پای بند باشد مستحق انتخاب و برگزیدگی است
[برای دوستی و برادری].

× امام صادق علیه السلام: «لاتعدن اخاك وعدا ليس في يدك وفاؤه». (11)

به برادر خود وعده ای نده که وفای به آن از قدرت و توان تو بیرون است.

× امام کاظم علیه السلام: «اذا وعدتم الصغار فافوا لهم فانهم يرون انكم انتم الذين ترزقونهم». (12)

هنگامی که به کودکان وعده دادید به آن پای بند و وفادار باشید زیرا آنها گمان می کنند که شما
روزی رسان آنها هستید (و بدین سان در بزرگی به روزی رسان واقعی و خدای خود خوش گمان
خواهند شد).

پی نوشت ها:

(2) امالی طوسی، ص 229، ح 53.

(3) علل الشرايع، ص 584، ح 26.

(4) كنز العمال، ج 4، ص 365، ح 10937.

(5) غررالحكم، ح 3327.

(6) همان، ح 4331.

(7) همان، ح 5556.

(8) همان، ح 10063 و 10064.

(9) همان، ح 10260.

10) همان، ح 8690.

11) تحف العقول، ص 367.

12) عدة الداعي، ص 75.

منابع:

1 تا 12 مكارم الاخلاق - 13 تا 20 بحار ج 103 - 21 تا 30 حليه المتقين - 31 و 32 مكارم الاخلاق - 33 تا 37 بحار ج 99 - 38 و 39 حليه المتقين - 40 و 49 مكارم الاخلاق - 50 و 51 وسائل الشيعة - 52 تا 55 حليه المتقين - 56 تا 60 مكارم الاخلاق - 61 تا 65 بحار - 66 تا 72 ميزان الحكمه - 73 اولين دانشگاه و آخرين پیامبر - 74 تا 77 ميزان الحكمه - 78 و 79 اولين دانشگاه و آخرين پیامبر - 80 و 81 اخلاق زن وشوهر - 82 تا 94 حليه المتقين - 95 تا 114 بحار ج 66 - 115 حليه المتقين -

116 تا 132 مكارم الاخلاق - 133 تا 142 بحار ج 66 - 142 تا 145 بحار ج 62 - 146 تا 149 توضيح المسائل مراجع - 150 تا 155 حليه المتقين 156 تا 168 مكارم الاخلاق - 169 حليه المتقين - 170 تا 191 بحار ج 66 - 192 تا 194 معلم كبير امام صادق عليه السلام 195 تا 210 مكارم الاخلاق - 211 تا 222 بحار ج 66 - 223 تا 234 مكارم الاخلاق - 235 تا 249 بحار ج 62 - 250 تا 262 نكارم الاخلاق - 263 تا 274 اخبار و آثار امام صادق عليه السلام 275 تا 281 بحار ج 75 - 282 تا 289 بحار ج 62 - 290 تا 292 طب الصادق والرضا عليه السلام 293 تا 314 حليه المتقين 315 تا 321 مكارم الاخلاق - 322 بحار ج 79 - 323 تا 331 حليه المتقين - 332 تا 341 بحار ج 79 - 342 تا 348 سنن النبي صلى الله عليه وآله - 349

تا 362 مكارم الاخلاق _ 363 تا 367 معلّم كبير امام صادق عليه السلام _ 368 تا 376 بحارج 79
_ 377 تا 388 حليّة المتقين _ 389 تا 407 بحارج 407 تا 418 مكارم الاخلاق _ 419 تا 434
حليّة المتقين _ 435 تا 436 طب الصادق والرضا عليه السلام 437 تا 944 بحارج
74 و 75 _ 451 و 452 بحارج 89 _ 460 تا 472 بيست و پنج اصل اخلاقي از اصول اخلاقي امامان
_ 473 تا 489 بحارج 74 و 75 _ 490 تا 492 مكارم الاخلاق _ 493 تا 512 ميزان الحكمة _ 513
اثني عشرية _ 514 بحارج 22 ص 124 .»